

Innkalling

Utvalg: Formannskapet
Møtested: Formannskapssalen
Dato: 18.04.2018
Tidspunkt Kl. 09:00

Forfall skal meldes via Møteportalen. Kan også meldes til Servicetorget i tillegg, tlf. 75182200.

Vararepresentanter møter kun ved spesiell innkalling.

Med henvisning til forvaltningsloven § 8, 3. ledd, vil en be om at beskjed om mulig inhabilitet blir meddelt Servicetorget.

Forvaltningsloven § 8, 3. ledd:

"Medlem skal i god tid si fra om forhold som gjør eller kan gjøre han ugild (inhabil). Før spørsmålet avgjøres, bør varamann eller annen stedfortreder innkalles til å møte og delta ved avgjørelsen dersom det kan gjøres uten vesentlig tidsspille eller kostnad."

Orientering: Dagens sykehjem som nytt sykehjem

Sakliste:

Sak nr.	Sakstittel	
018/18	Referatsaker	
019/18	Delegasjonssaker	
020/18	Klage på vedtak om avslag på søknad om økonomisk støtte for deltakelse i sjakkturneringer	
021/18	Høringsuttalelse - Forslag til endring av postloven - Omfang av leveringspliktige posttjenester	
022/18	Kjøp av tjenester - Kontroll ved salgs- og skjenkesteder med alkoholbevillinger og utsalgssteder med salg av tobakksvarer i Grane kommune	
023/18	Rutiner ved varslingsmeldinger som gjelder rådmann, der folkevalgte er direkte arbeidsgiver.	
024/18	Presisering/endring møtegodtgjørelse til folkevalgte	
025/18	Forslag til søknad om kongens fortjeneste medalje	Unntatt offentlighet

Trofors, den 11. april 2018

Bjørn Ivar Lamo
Ordfører

for
Tone Larsen
Rådmann
Inger Lise Holnes

Grane kommune

ArkivKode: FE - 033
Arkivsak: 18/137
JournalpostID: 18/1283
Saksbehandler: Inger Lise Fløtnes
Dato: 11.04.2018

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
018/18	Formannskapet	18.04.2018

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Referatsaker

Underliggende saker:

005/18, Tilskudd til privat veg - fordeling 2018

006/18, Sluttseddel for kjøp av aksjer i Helgeland veiutvikling

007/18, Vedrørende henvendelse om stilling som jakt- og fiskekonsulent på Helgeland

Rådmannens innstilling:

Referatsaker tas til orientering.

Grane kommune

ArkivKode: FE - 033
Arkivsak: 18/137
JournalpostID: 18/1284
Saksbehandler: Inger Lise Fløtnes
Dato: 11.04.2018

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
019/18	Formannskapet	18.04.2018

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Delegasjonssaker

Underliggende saker:

005/18, Søknad om økonomisk støtte til slalomtur til Hemavan

Vedtak:

Grane kommune ønsker med dette å gi Elevrådet ved GBU kr. 5.000,- i økonomisk støtte til den årlige slalomturen til Hemavan.

Beløpet dekkes av konto 0300 14701 100 og overføres bankkonto 4530.47.67441.

Rådmannens innstilling:

Delegasjonssaker tas til orientering.

Grane kommune

ArkivKode: FE - 223
Arkivsak: 18/78
JournalpostID: 18/1177
Saksbehandler: Rune Stabbforsmo
Dato: 03.04.2018

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
020/18	Formannskapet	18.04.2018

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Klage på vedtak om avslag på søknad om økonomisk støtte for deltakelse i sjakkturneringer

Trykte vedlegg:

03.04.2018   60081   Klagesak Hoel Hultgren

Sammendrag:

I brev av 1. mars 2018 søker Mathias Hoel om økonomisk støtte fra Grane kommune for å delta på sjakkturneringer;

Fagernes Chess International, 25.3.-1.4.2018

Rallarsjakken i Narvik, 20.-22.4.2018

Landsturneringa i Sarpsborg, 6.-14.7.2018.

Reiser, overnattinger og deltakeravgift har Hoel beregnet til kr. 34 916,- for alle tre turneringene.

I søknaden var det ikke oppgitt noen søknadssum, og administrasjonen valgte å behandle den etter delegert myndighet.

Det ble fattet følgende vedtak:

Søknad fra Mathias Hoel om tilskudd fra Grane kommune for å delta på sjakkturneringer avslås.

Årsaken til dette er manglende midler i årets budsjett, og at Mathias Hoel ble innvilget et tilskudd på kr. 10 000,- den 14. desember 2017.

I brev av 13. mars 2018 klager Mathias Hoels mor, Hilde Hultgren, på vedtaket.

Vurdering:

I årets budsjett er det avsatt kr. 50 000,- til kulturmidler. Dette er en reduksjon på kr. 150 000,- fra tidligere år, hvor en hadde praksis med å tildele kr. 100 000,- ved ordinær søknadsfrist 1. mai, og resterende kr. 100 000,- til søknader som ble behandlet fortløpende gjennom året.

I og med at budsjettposten er betydelig redusert, ønsker Rådmann at kulturmidlene på kr. 50 000,- blir stilt disponibel for Komite for oppvekst og kultur som fordeler midlene ved ordinær søknadsrunde til våren. Det vil derfor ikke være tilgjengelige midler for tilfeldige søknader som blant annet reisetilskudd til utøvere i ulike mesterskap i inneværende år.

Grane sjakkklubb kan søke kulturmidler for sin medlemsaktivitet ved ordinær søknadsrunde.

I Hilde Hultgrens klage ber hun om at saken videresendes rådmann Tone Larsen, da hun ifølge Hultgren, muntlig har lovet midler til dette formålet. Utover dette kan ikke administrasjonen se at det er kommet opplysninger i saken som vil tale for endring av opprinnelig vedtak.

Saken fremmes som politisk sak for Formannskapet, som er klageorganet i saker hvor det klages på vedtak fattet i henhold til Grane kommunes delegasjonsreglement.

Rådmannens innstilling:

Grane formannskap opprettholder vedtaket om avslag på søknad fra Mathias Hoel om økonomisk støtte til deltakelse i sjakkturneringer. Klage fra Hilde Hultgren tas ikke til følge.

13 mars 2018

Klage på vedtak

På økonomisk støtte for å delta
i sjakkturneringer.

Ber om at søknaden ~~er~~ videre-
sendes rådmannen Tone Larsen,
da hun har muntlig lovt midler
til dette formålet, via Kjell B.
Sjøbrend.

Vennlig hilsen
Elilde Alvtgren

GRANE-KOMMUNE			
JP.11	18/18	Dok. nr.	18/78-10
13 MAR 2018			
Ark kode			
Behandling		Avd.	
S	R	ID	OPKU
01	Årsall	1101	
Kopi: Råd. Am			

Grane kommune

ArkivKode: FE - 223
Arkivsak: 18/78
JournalpostID: 18/844
Saksbehandler: Rune Stabbforsmo
Dato: 06.03.2018

Delegert sak

Jfr. delegasjonsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16

Saksnummer:	Delegert sak til utvalg:
001/18	Komité for oppvekst og kultur

Søknad om økonomisk støtte for å delta i sjakkturneringer

Sammendrag:

I brev av 1. mars 2018 søker Mathias Hoel om økonomisk støtte for å delta i følgende sjakkturneringer;

Fagernes Chess International, 25.3-1.4.2018.

Rallarsjakken i Narvik, 20.-22.4.2018.

Landsturneringa i Sarpsborg, 6.-14.7.2018.

Reise, overnatting og deltakeravgift har Hoel beregnet til kr.34 916,- samlet for alle tre turneringene. I søknaden er det ikke oppgitt noen søknadssum.

Vurdering:

I  rets budsjett er posten for kulturmidler redusert fra kr. 200 000,- til kr. 50 000,-. Disse midlene vil bli brukt til fordeling av tilskudd til lag og foreninger ved ordinær søknadsfrist 1. mai 2018. Det er derfor ingen disponible midler for å kunne tildele kulturmidler til tilfeldige søknader gjennom året.

Mathias Hoel ble i Formannskapetets sak 104/17 den 14. desember 2017 innvilget støtte på kr. 10 000,- som skulle gå til dekking av utgifter i forbindelse med sjakkarrangementer.

Vedtak:

Søknad fra Mathias Hoel om tilskudd fra Grane kommune for å delta på sjakkturneringer avslås. Årsaken til dette er manglende midler i  rets budsjett, og at Mathias Hoel ble innvilget et tilskudd på kr. 10 000,- den 14. desember 2017.

Grane kommune
Oppvekst- og kulturavdelingen

Deres ref.:

Vår ref.:
2018000847

Arkiv:
FE - 223

Dato:
06.03.2018

Melding om vedtak

Jfr. delegasjonsreglement for Grane kommune,
vedtatt i kommunestyret 14.12.2016.

Mathias Hoel

Ringveien 11
8680 TROFORS

Søknad om økonomisk støtte for å delta i sjakkturneringer

Deres søknad er behandlet på delegasjon, og det er fattet følgende vedtak i sak 001/18:

Vedtak:

Søknad fra Mathias Hoel om tilskudd fra Grane kommune for å delta på sjakkturneringer avslås.
Årsaken til dette er manglende midler i årets budsjett, og at Mathias Hoel ble innvilget et tilskudd på kr. 10 000,- den 14. desember 2017.

Vedtaket kan påklages til kommunen. Klagefristen er 3 uker regnet fra den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er tilstrekkelig at klagen er postlagt innen fristens utløp.

Klagen skal sendes skriftlig til den som har truffet vedtaket, angir vedtaket det klages over, den eller de endringer som ønskes, og de grunner du vil anføre for klagen. Dersom du klager så sent at det kan være uklart for oss om du har klaget i rett tid, bes du også oppgi når denne melding kommer frem.

Med hilsen

Rune Stabbforsmo
Kulturleder

Postadresse:
Industriveien 2
8680 Trofors

Besøksadresse:
Industriveien 2
8680 Trofors

Telefon: 75 18 22 00
Telefaks: 75 18 12 63
E-post: post@grane.kommune.no

Bank: 4530 05 00491
Org.nr.: 940 643 112
Internett: www.grane.kommune.no

Grane kommune

Trofors 01.03. 2018

8680 Trofors

Søknad om økonomisk støtte til å delta i sjakkturneringer 2018

GRANE KOMMUNE			
JP nr	8/818	Dok nr	8/78-4
05 MAR 2018			
Ark kode			
Behandling		Avd.	
S	R	D	OPKV
Off	Sketill	Utm	

Jeg søker om støtte til følgende sjakkturneringer:

1. Fagernes Chess International som går i perioden 25.03.2018 til 01.04. 2018. Jeg vil der delta i Elo gruppen hvor jeg pr. i dag er rangert som nummer 21 av 61.
2. Jeg kommer også til å delta i Rallarsjakk 2018, Narvik som er i perioden 20.04.2018- 22.04. 2018 som er en av de sterkeste sjakkturneringene i Nord-Norge. Jeg vil da spille øverste gruppe.
3. Landsturneringen i sjakk 2018 vil foregå i Sarpsborg i perioden 06.07.2018-14.07. 2018. Jeg der delta i junior A hvor man spiller om norgesmestertittelen for spillere under 20 år. Vinneren i Junior A vil i 2019 kunne delta i eliteklassen og man vil også representere Norge i EM og VM.

Reise, overnatting og kontingent vil koste meg en del.

Jeg har under lagt ett prisoverslag på hvor mye det vil koste meg å delta på overnevnte turneringer

Overnatting Fagernes 1290 pr. døgn på Scandic Valdres (sjakkpris igjennom Lahlum) med frokost fra den 24.03.2018- 01.04. 2018 , 9 døgn = 11610,- kr

Tog Trofors – Gol, tur/retur =3760, -kr

Buss fra Gol til Fagernes tur /retur = 420, - kr

Kontingent 500,- kr

Totalt utgift for Fagernes blir 16290, - kr

Rallarsjakk Narvik

Reise med bil fra Trofors – Narvik med ferje, stipulert til 1800, -kr

Overnatting 990 kr pr natt ved Quality Grand Royal x2 = 1980

Kontingent 200,-kr

Totalpris utgift 3980,- kr

Landsturnering 2018

Reise med tog fra Trofors – Sarpsborg tur/ retur kr 4120, - kr

Overnatting fra 06. 07.2018-15.07.2018 pris pr natt på Quality hotell Sarpsborg 1114, - kr

Totalt 10026,- kr

Startkontigent = 500,-kr

Totalutgift 14646 ,-kr

Med vennlig hilsen

Mathias Hoel

Mathias Hoel

Ringveien 11

8680 Trofors

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
021/18	Formannskapet	18.04.2018
015/18	Kommunestyret	26.04.2018
004/18	Råd for eldre og funksjonshemmede	13.04.2018

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Høringsuttalelse - Forslag til endring av postloven - Omfang av leveringspliktige posttjenester

Trykte vedlegg:

11.01.2018 58516 Høring - omfanget av leveringspliktige posttjenester(1517658)
11.01.2018 58517 Høringsnotat(1517641)

Sammendrag:

Samferdselsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i Postloven. Departementet foreslår å endre postomdelingen for hele landet fra fem dager i uken til annen hver dag (3 dager en uke og 2 dager neste uke). Dette vil innebære endringer for sending av brevpost og småpakker.

Det foreslås også å presisere bestemmelsen i Postloven § 7 annet ledd om avisdistribusjon seks dager i uken på steder uten tilbud fra kommersielle avisbudnett, slik at det klart fremgår at denne ordningen bare omfatter avisutlevering på lørdager.

Videre foreslås det å endre Postloven § 7 annet ledd, andre punktum for å gi departementet hjemmel til å pålegge at det skal tilbys postbokser ved alle faste ekspedisjonssteder.

I høringsnotatet står bl.a. følgende:

Endringer i § 7 om leveringsplikt **Nytt § 7 første ledd nummer 3:**

Alternativ 1:

*3. én utlevering av postsendinger annen hver dag, mandag til fredag, til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted.
Dette er det som i utredningen er alternativ TRE. Dette innebærer at rundt halvparten av all post vil få en forsinkelse på ett døgn.*

Konsekvenser:

Aviser som distribueres i Posten vil få redusert leveringshyppighet. Inntil halvparten av avisene vil ikke nå abonnenten på utgivelsesdagen.

Alternativ 2:

*3. utlevering av postsendinger minst én gang i uken til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted.
Dette er det som i utredningen er alternativ FIRE. Store deler av posten vil få forsinkelser på opptil TRE døgn.*

Konsekvenser:

Aviser må finne andre distribusjonskanaler enn Posten.

Alternativ 3:

3. utlevering av postsendinger til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårlege bosted minst fem dager i uken i spredtbygde strøk og annen hver dag, mandag til fredag, i øvrige områder.

Dette er det som i utredningen er alternativ TO. For tettbygde strøk vil rundt halvparten av posten bli forsinket ETT døgn, mens den i spredtbygde strøk opprettholdes som i dag.

Endret fjerde ledd:

Myndigheten kan gi forskrift om utlevering av aviser i abonnement på lørdag til mottakere som ikke har annen avisdistribusjon. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av og krav til de leveringspliktige tjenestene, herunder om tilbud ved alle faste ekspedisjonssteder om leie av postboks. Myndigheten kan også gi forskrift og fatte enkeltvedtak om geografisk dekningsområde, service og kvalitet, innsamlingsordning og antall og plassering av ekspedisjonssteder.

Endringer i § 8 om unntak fra leveringsplikt:

§ 8 nytt tredje ledd:

Kravet til fem dagers innsamling av postsendinger etter § 7 første ledd nummer 2 gjelder ikke i forbindelse med utlevering annen hver dag etter § 7 første ledd nummer 3.

Merknader til endringene i § 7

Til § 7 første ledd nummer 3:

Alternativ 1:

Med formuleringen annen hver dag, mandag til fredag menes at omdeling av post skal skje annenhver dag i en to-ukers syklus, det vil si mandag, onsdag og fredag den første uken, og tirsdag og torsdag den andre uken. På denne måten kan samme postbud dekke to ruter ved å alternere mellom rutene. Bestemmelsen åpner for at det er leveringspliktig tilbyder som ut fra operasjonelle hensyn deler inn rutene og avgjør hvilke ruter som skal gås på hvilke dager.

Alternativ 2:

Med formuleringen minst én gang i uken menes at omdeling av post skal skje ukentlig, det vil si minst én gang fra og med mandag til og med fredag. På denne måten kan samme postbud dekke fem postruter i løpet av en arbeidsuke. Bestemmelsen åpner for at det er leveringspliktig tilbyder som ut fra operasjonelle hensyn deler inn rutene og avgjør hvilke ruter som skal gås på hvilke dager.

Alternativ 3:

Denne bestemmelsen innebærer en mer tyngende leveringsplikt for spredtbygde områder, for eksempel de områdene som ikke mottar aviser gjennom et kommersielt avisbudnett (omfatter ikke avisbudnett som finansieres ved statlig kjøp). Ettersom avisbudnettene kan ha en dynamisk utbredelse, vil det kunne være vanskelig å avgjøre hvor det er krav til femdagers omdeling og regler for dette vil kunne fastsettes etter eksisterende forskriftshjemmel.

Til § 7 fjerde ledd første punktum:

Endringen i fjerde ledd første punktum innebærer at hjemmelen til å fastsette forskrift om avisdistribusjon på steder uten avisbudnett begrenses til lørdagsdistribusjon. Dette innebærer en videreføring av dagens hjemmel, men ikke en utvidelse med mulighet for kompensierende tiltak ved overgangen til postomdeling annen hver dag.

Til § 7 fjerde ledd annet punktum:

Endringen i fjerde ledd annet punktum innebærer at Samferdselsdepartementet får hjemmel til å pålegge Posten å tilby leie av postbokser til alle postmottakere som måtte ønske å leie én postboks. Tilbudet skal være kommersielt, dvs. at Posten skal ta minimum den prisen som er nødvendig for å dekke selskapets utgifter ved ordningen slik at kostnadene ikke skal kunne bli del av statlig kjøp-krav i fremtiden. Tilbudet vil blant annet sikre at regionalt og lokalt innleverte aviser vil kunne hentes av postmottakere på utgivelsesdagen og at brev fremdeles kan ha to dagers normal fremsendingstid.

Merknader til § 8:

Til Nytt siste punktum i § 8 annet ledd:

§ 8 annet ledd får et nytt siste punktum som avgrensar plikten til daglig innsamling av postsendinger etter § 7 nummer 2, til bare å gjelde innsamlingspunkter som betjenes på daglig basis, det vil si innleveringssteder som ikke bare oppsøkes i forbindelse med at postbudet utleverer postsendinger.

Det er bare om lag 5 prosent av postsendingene som samles inn i røde postkasser, resten innleveres på faste ekspedisjonssteder eller på terminal. De fleste av de røde innleveringskassene er plassert i tilknytning til et ekspedisjonssted og vil således tømmes daglig også etter en omlegging. For de innleveringskassene som er plassert ut i postbudrutene, vil tømming bare skje i forbindelse med at postbudet utleverer postsendinger.

For forhåndsstemmer, er det allerede i dag tilfeller der fremsendingstiden mellom innleveringssted og mottakende valgstyre tilsier bruk av bedriftspakke ekspress over natt for de stemmene som avgis fredag før valgdagen. For innsending av forhåndsstemmer til valgstyret uten postboksadresse, vil man ved utlevering annen hver dag måtte bruke eksepresstjenester uansett fremsendingstid, for å sikre daglig utlevering. Dersom alle valgstyret i norske kommuner leier en postboks, vil dette begrense ekstrakostnaden til kr. 1.100,- for hver postboks, til sammen kr. 282.700,- for de 257 kommunene hvis valgstyret ikke oppga en postboksadresse ved forrige stortingsvalg. Noen av disse kommunene vil trolig opprette postboksadresser av helt andre årsaker enn kun mottak av forhåndsstemmer på valgdagen og dagen etter annen hvert år.

Vurdering og konklusjon:

Grane kommune har ca. 1.500 innbyggere der befolkningen er spredd rundt i kommunens landareal som er på ca. 1 900 km². så avstandene mellom bygdene og kommunesenteret Trofors er stort. Kollektivtilbudet i distriktet begrenser seg stort sett til skolebussruter.

Brev og småpakkemarkedet:

Det at brevvolumet faller er nok gjeldende for postmarked i vår region også. Selv om befolknings-sammensetningen i regionen, relativt sett, er eldre enn befolkningen i mer sentrale strøk, kombinert med et mindre utbygd infrastrukturnett for digital kommunikasjon, er tendensene også her tydelige.

Copenhagen Economics har estimert at fallet i antall postsendinger og småpakker vil fortsette å falle frem til 2025 samtidig som kostnadene for disse postleveransene vil øke. Med hensyn til utviklingen av pakkemarkedet er Grane kommune usikker på den fremtidige utviklingen.

Pakkepost

Vårt næringsliv følger den generelle utviklingen hvor mer av kommunikasjonen og fakturabehandlingen foregår digitalt.

Næringslivet er mer avhengige av sikre og raske leveranser av varer og gods. Dette for å kunne konkurrere med økende konkurranse, spesielt fra netthandel, men også for å kunne unngå lang driftsstans mens man venter på reservedeler. Her kan i enkelte bedrifter forskjellene mellom en dags venting og to dager få store negative konsekvenser i form av økonomisk tap.

Norge vil i fremtiden være mer avhengig av ett godt og effektivt offentlig tjenestetilbud, samtidig vil spesielt distrikts-Norge være avhengig av industrien.

For at industrien skal kunne drive effektivt må man ha gode rammevilkår.

Det er derfor viktig at staten sikrer en god tjeneste for gods og «ekspresleveringer» av pakker. Endringene som foreslås i Postloven, rammer bedriftene i utkanten hardest. Nye dårligere rammebetingelser må kompenseres. Dette kan gjøres f.eks. ved å ha gode refusjonsordninger for

ekspresleveringer. Dette kan effektivt gjøres ved bla. å senke arbeidsgiveravgiften ytterligere for bedriftene, og spesielt for bedrifter i distrikts-Norge som opplagt vil få økte kostnader. Dette vil kunne redusere avstandsurempene for det viktige næringslivet i distriktet.

Biologiske preparater og medisiner

Som beskrevet bor en god del av innbyggerne i kommunen utenfor kommunesenteret Trofors. I hele Grane kommune har vi 2 matbutikker; én på Trofors som innehar «post i butikk» og én i Fiplingdal. Butikkene har begrenset medisinutsalg. Butikkene ligger i god avstand fra en større andel av våre innbyggere som er bosatt i mindre bygder og grender.

Vårt legekontor er lokalisert i kommunesenteret hvor også «post i butikk» tjenesten er lokalisert.

Vi ser en utvikling innenfor eldreomsorgen at en større andel av omsorgstjenestene blir utført i hjemmet. Dette er en utvikling vi også opplever i vår region. Kombinert med utviklingen av helsetjenestene og en aldrende befolkning vil behovet for laboratorietjenester og leveranse av medisiner øke i fremtiden, slik vi ser det. En løsning med postbokser sentralt i kommunen (post i butikk), vil ikke redusere denne utfordringen. For mange av våre innbyggere vil en daglig reise til den butikken som har «post i butikk» være en utfordring i fravær av et utbygd kollektivtilbud.

Med hensyn til biologiske preparater og medisiner er det derfor vanskelig å se for seg at disse ikke skal kunne bli levert på daglig basis. Det virker også urimelig at kostnadene for disse leveransene skal påføres den enkelte innbygger/bruker. Dette er posttjenester som bør omfattes av leveringsplikten på daglig basis og en tjeneste som bør være kostnadsmessig lik uavhengig av innbyggernes bostedsadresse.

Distribusjon av aviser

Vår lokalavis er også regionavis for hele Helgeland. Store deler av området i avisens område har dårlig eller ingen internettilgang. Avisen kommer ut fire dager i uken: Mandag, onsdag, torsdag og fredag.

Med postomdeling annen hver dag vil dette medføre at lokalavisen ofte ikke når kundene utenfor avisens eget omdelingsområde på utgivelsesdagen.

54 % av opplaget går med postdistribusjon. Dersom postdistribusjon av aviser blir begrenset til annen hver dag vil være helt umulig for avisen å fortsette med nåværende volum. Det er ikke lønnsomhet i egen distribusjon utenfor bykjernene. I praksis vil dette medføre at det ikke vil være mulig å gi ut papiravis.

Sårbare grupper

Dette er et område som Grane kommune opplever er vanskelig å problematisere uten at innbyggergrupper blir stigmatisert og satt opp mot hverandre. I høringsnotatet er det i kapittel 3.5, siste avsnitt, sitert fra postlovens formål, som er å; «legge til rette for at brukere over hele landet skal få tilgang til gode og fremtidsrettede posttjenester, og et likeverdig tilbud av leveringspliktige tjenester til overkommelig pris, gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser.»

Videre står det i siste setning i dette kapitelet at; «Det vil ikke være effektiv bruk av samfunnets ressurser å opprette egne kostbare løsninger som likevel i de aller fleste tilfeller vil kunne løses gjennom eksisterende ordinære tilbud og som i de resterende tilfeller vil kunne løses ved bruk av eksisterende ekspresstjenester.»

Det hersker liten tvil om at en rekke posttjenester som utføres i sentrale/urbane strøk av landet kan betraktes som omsettelige goder iht økonomisk teori. Dette er like sikkert som om at de samme posttjenestene i mer rurale strøk kan betraktes mer som kollektive goder iht den samme økonomiske teorien. Det er derfor ikke unaturlig at disse tjenestene har en større omkostning i vår del av landet enn i de mer sentrale strøk av landet, både i dag og i fremtiden.

Forhåndsstemming

Departementets forslag er at all sending av forhåndsstemmer må gå ekspress over natt for å sikre at stemmene kommer fram i tide.

For kommunene vil dette medføre store ekstrakostnader. En vanlig forsendelse med en forhåndsstemme vil i dag koste kr. 24.-. Avhengig av sone vil en tilsvarende sending som pakke ekspress over natt koste mellom kr. 413,- og kr. 1.018,-. Med mange forhåndsstemmer som skal sendes til alle deler av landet vil dette bli en betydelig ekstrakostnad for kommunen.

Rådmannens innstilling:

Innspill fra Grane kommune – omfanget av leveringspliktige posttjenester

Med bakgrunn i vår vurdering med hensyn til brev- og pakkemarkedet, biologiske preparater, medisiner og sårbare grupper anbefaler Grane kommune at omfang av leveringspliktige tjenester opprettholdes på dagens nivå, **alternativ 1**, med omdelingsfrekvens 5 dager i uken. Dette gjeldende for hele vår region.

De foreslåtte endringene vil være til stor ulempe både for privatpersoner og næringsdrivende.

DET KONGELIGE
SAMFERDSSELSDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

17/2054-

9. januar 2018

Høring - omfanget av leveringspliktige posttjenester

Copenhagen Economics har på oppdrag fra Samferdselsdepartementet utredet ulike scenarier for leveringspliktige posttjenester og statlig kjøp. Utredningen følger vedlagt.

På bakgrunn av denne utredningen og den økte ulønnsomheten knyttet til de leveringspliktige posttjenestene, sender Samferdselsdepartementet utkast til endringer i postloven på høring.

Departementet ønsker gjennom høringen å belyse:

- Synspunkter på de forhold som fremkommer i rapporten
- Innspill knyttet til hva som vil være et riktig nivå på leveringsplikten for posttjenester i fremtiden
- Synspunkter på de ulike alternativene til lovendringer

Departementet inviterer til et høringsmøte 5. mars klokka 12 til 15 i Akersgata 59. På dette møtet vil Copenhagen Economics' rapport og de foreslåtte endringene i postloven gjennomgås. Det vil settes av god tid til spørsmål. Påmelding innen 1. mars til Julie Rudi (jru@sd.dep.no).

Rapporten til Copenhagen Economics finnes her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---kravet-til-leveringspliktige-posttjenester-i-fremtiden--forslag-til-endring-av-postloven/id2583687/>

Høringssaken er tilgjengelig på departementet sine nettsider

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---kravet-til-leveringspliktige-posttjenester-i-fremtiden--forslag-til-endring-av-postloven/id2583687/>. Vi ber om at høringsuttalelsen blir

sendt elektronisk ved bruk av den digitale løsningen for høringsuttalelser (under "Send inn høringssvar" på denne siden). Ved spesielle behov for innsending på annen måte, kan høringssvar sendes til Samferdselsdepartementet per e-post til: postmottak@sd.dep.no.

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 904

Avdeling
Luft- post- og
teleavdelingen

Saksbehandler
Randi Hovde
22 24 81 41

Alle høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova og blir publisert sammen med andre høringsuttalelser.

Fristen for å gi innspill i høringen er **6. april 2018**.

Med hilsen

Heidi Kvalvåg (e.f.)
avdelingsdirektør

Randi Hovde
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

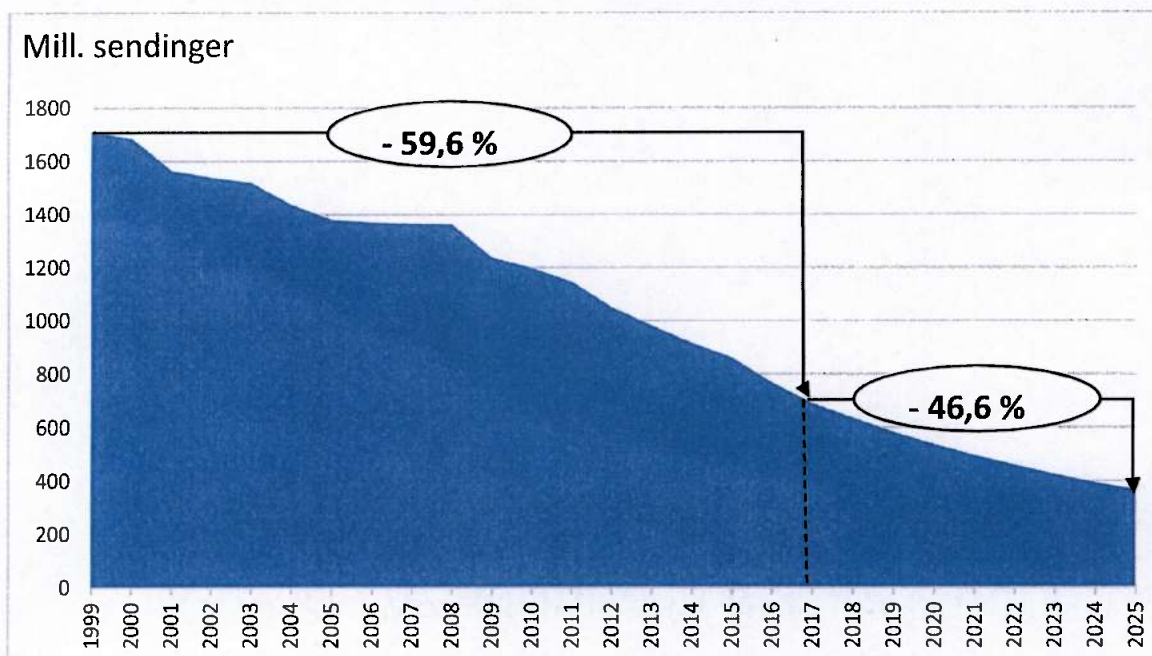
Kravet til leveringspliktige posttjenester i fremtiden – forslag til endring av postloven

1 Bakgrunn

Den digitale revolusjonen har på svært mange måter beriket samfunnet, næringslivet og hverdagen til folk flest. Vi kommuniserer i dag tryggere, raskere og mer effektivt enn noen gang tidligere, ved hjelp av digitale løsninger. Derfor er behovet for å sende fysisk post drastisk redusert. Norske husholdninger mottok i 2017 gjennomsnittlig 3,9 brev og bedrifter mottok gjennomsnittlig 13,2 brev *i uken*. Hver husholdning mottok *i hele 2017* sju småpakker (pakker som er sendt som brev og som derfor ikke hentes på postkontor eller Post i Butikk) i postkassen og dette tallet er økende. Endringene i postmarkedet skjer stadig raskere og det er behov for en raskere omstilling av leveringsplikten enn det dagens lovfestede leveringsplikt åpner for.

I Norge har vi en ordning med finansiering av de ulønnsomme delene av leveringsplikten og kjøp av distribusjon av aviser i abonnement i områder uten kommersielle avisbudnett på lørdager over statsbudsjettet. Utviklingen de siste årene har gått i retning av at ulønnsomheten tilknyttet leveringsplikten øker, til tross for at kostnadene er redusert gjennom reduksjon av servicenivået (antall egendrevne postkontorer er redusert, generell lørdagsomdeling av post ble avsluttet i 2016 og fra 2018 slås A- og B-post sammen til én felles brevstrøm). Grunnen til endringene de siste 20 årene er at vi sender færre og færre brev. Nedgangen holder frem, og det er ingen tegn til at den avtar.

Figur 1 Volum for brev, småpakker og aviser 1999 til 2025

Kilde: Posten Norge AS

I flere land i Europa, og særlig de land som har kommet langt i digitaliseringen, fører kraftig fall i brevmengden allerede til redusert omdelingsfrekvens for postsendinger. Danmark, Finland og Island har redusert eller er i ferd med å redusere servicenivået for posttjenester.

I Danmark ble omdelingsfrekvensen redusert til tre dager i uken allerede i 2008, og fra 2018 vil det i praksis omdeles ordinær post bare 1 dag per uke (men det finnes et ekspresstilbud som er tilgjengelig oftere). Fra 2018 reduseres kravet til postomdeling på Island til 2 dager i uken i hele landet. Fra 1. juli 2018 endres kravet i Finland fra 5 dager i uken i hele landet til tre dager i uken i urbane strøk og fem dager i uken i rurale strøk.

Behovet for – og dermed etterspørselen etter – brevsendinger fortsetter å falle også i Norge (se figur 1). Inntektene går ned, mens kostnadene for det landsdekkende distribusjonsnettverket i stor grad ligger fast. Derfor mener Samferdselsdepartementet at det også i Norge må gjøres en avveining mellom å fortsette å betale for dagens servicenivå eller å redusere omdelingsfrekvensen for post.

Ettersom Posten spilte inn en fundamental endring (se Boks 1), så departementet behov for å få gjennomført en ekstern utredning, for å ettergå forutsetningene for Postens beregninger og selve beregningene, og for å undersøke konsekvensene av ulike servicenivåer i leveringsplikten i årene fremover.

En slik utredning er et viktig bidrag til å sikre et solid kunnskapsgrunnlag og en oversikt over ulike mulige fremtidige servicenivåer i leveringsplikten og konsekvenser av servicenivåene for ulike grupper og for nivået på statlig kjøp av posttjenester. Bare med et slikt grunnlag kan det tas gode og velfunderte beslutninger om fremtidig servicenivå.

Boks 1 - Statlig kjøp

Etter EUs postdirektiver – og den norske postloven – kan leveringspliktig(e) tilbyder(e) anmode om kompensasjon for nettokostnadene som følger av pålegg om leveringspliktige tjenester. Norge er et av få land som regelmessig kompenserer leveringspliktig tilbyder Posten Norge AS (Posten).

Når Posten spiller inn sitt krav om statlig kjøp hviler dette på en rekke forutsetninger. Den statlige kjøpsmodellen fungerer nemlig slik at Posten definerer et servicenivå i et kontrafaktisk scenario (for eksempel antall omdelingsdager, fremsendingstider osv.) som selskapet *ville* valgt på rent forretningsmessig grunnlag dersom selskapet *ikke* var bundet av leveringsplikten (for eksempel den eksisterende plikten om å omdele post 5 dager i uken). I selskapets krav om statlig kjøp for 2018 var den forretningsmessige tilpasningen endret til at Posten bare ville omdelt post 2,5 dager i uken i *hele landet*. Dette var en stor endring, da kravet om statlig kjøp tidligere hadde hvilt på at den forretningsmessige tilpasningen i ukedagene ville vært å kutte fra fem til to omdelingsdager bare til *de 5 prosent mest kostnadskrevende husstandene*.

Statlig kjøp blir beregnet ved at de estimerte inntektseffektene og utgiftseffektene ved den forretningsmessige tilpasningen i det kontrafaktiske scenariet blir beregnet. Differansen, den såkalte nettokostnaden av leveringsplikten, er summen som blir krevd i statlig kjøp. Et eksempel på dette kan nettopp være en overgang til omdeling av post 2,5 dager i uken i hele landet. Overgangen ville gitt reduserte kostnader (til personell, biler, osv.), men den ville også gitt reduserte inntekter (på grunn av redusert etterspørsel etter Postens tjenester). Dersom kostnadene ved endringen i servicenivå estimeres til å kunne reduseres med f.eks. 800 mill. kr og inntektene estimeres til å kunne reduseres med 300 mill. kr, er nettokostnaden ved denne tjenesten i leveringsplikten differansen mellom de to tallene: 500 mill. kr. Gitt at rammebetingelsene fortsatt krever 5 dagers omdeling, vil kravet om statlig kjøp til pliktig omdelingsfrekvens i dette eksempelet bli 500 mill. kr.

2 Utredning fra Copenhagen Economics

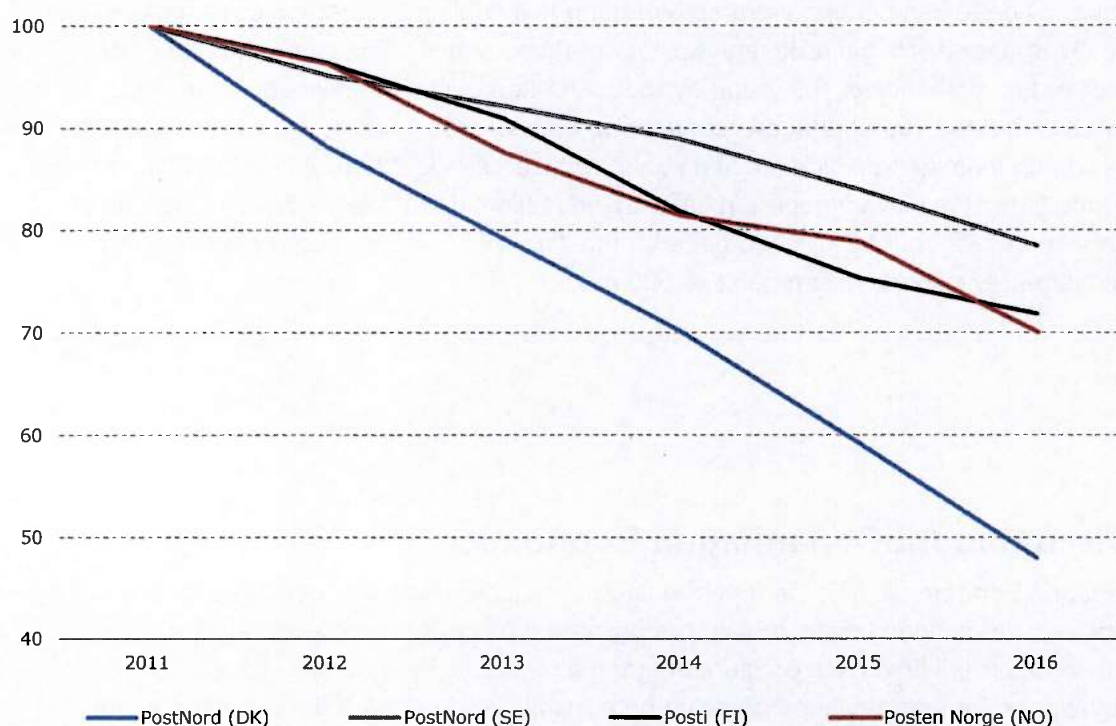
Copenhagen Economics (CE) startet i august 2017 en utredning som består av to hoveddeler. Utredningen finnes vedlagt hørings-saken på departementets nettsider. Den første delen er i hovedsak en gjennomgang av Postens beregninger, både forutsetningene for beregningene og selve beregningene. Den andre delen består av en utredning av fire alternative servicenivåer og konsekvenser av servicenivåene for ulike grupper og for statlig kjøp.

2.1 Del 1 forutsetninger for og beregninger av statlig kjøp

CE konkluderer med at Postens innspill om et kontrafaktiske scenario med 2,5 omdelingsdager er rimelig og at selskapets bedriftsøkonomisk optimale distribusjonsfrekvens i 2018 ville vært 2,5 dager i stedet for de pålagte 5 dagene. Konklusjonen baseres både på en erkjennelse av at kostnadsbesparelsene veier opp for inntektstapene av en slik omlegging, og gjennom å se til de omfattende endringene som gjøres i flere av våre naboland¹ som opplever tilnærmet like fall i brevmengden som Norge (se figur 2). I tillegg kommer det faktum at Norge har både mer kostnadskrevende geografiske forhold for distribusjon og lavere befolkningstetthet enn mange andre land, noe CE også mener støtter denne konklusjonen. CE finner at modellen Posten bruker er i tråd med internasjonale retningslinjer for kalkulering av nettokostnader og at Postens modell er mer omfattende enn i mange andre land der slike kostnader blir beregnet. CE finner ingen faktiske kalkuleringsfeil. Videre konkluderer CE med at forutsetningene i modellen generelt sett er konservative.

CE påpeker likevel at modellen har noen svakheter knyttet til manglende dokumentasjon og begrunnelse for noen av forutsetningene på inntektssiden. Derfor foreslår CE enkelte endringer i forutsetningene som blir lagt til grunn for beregningene.

Figur 2 Fallet i brevvolum i de nordiske land (2011-2016, 2011=100%)

Kilde: Copenhagen Economics (2017)

¹ Endringer skjer også andre steder: I Italia er det åpnet for å gjøre unntak for de 25 prosent mest kostnadskrevende husstandene i landet, i New Zealand er det innført en ordning som likner på den finske geografisk delte ordningen, og Canada har redusert utleveringen til få lokasjoner.

2.2 Del 2 – fremtidig tjenestenivå og statlig kjøp

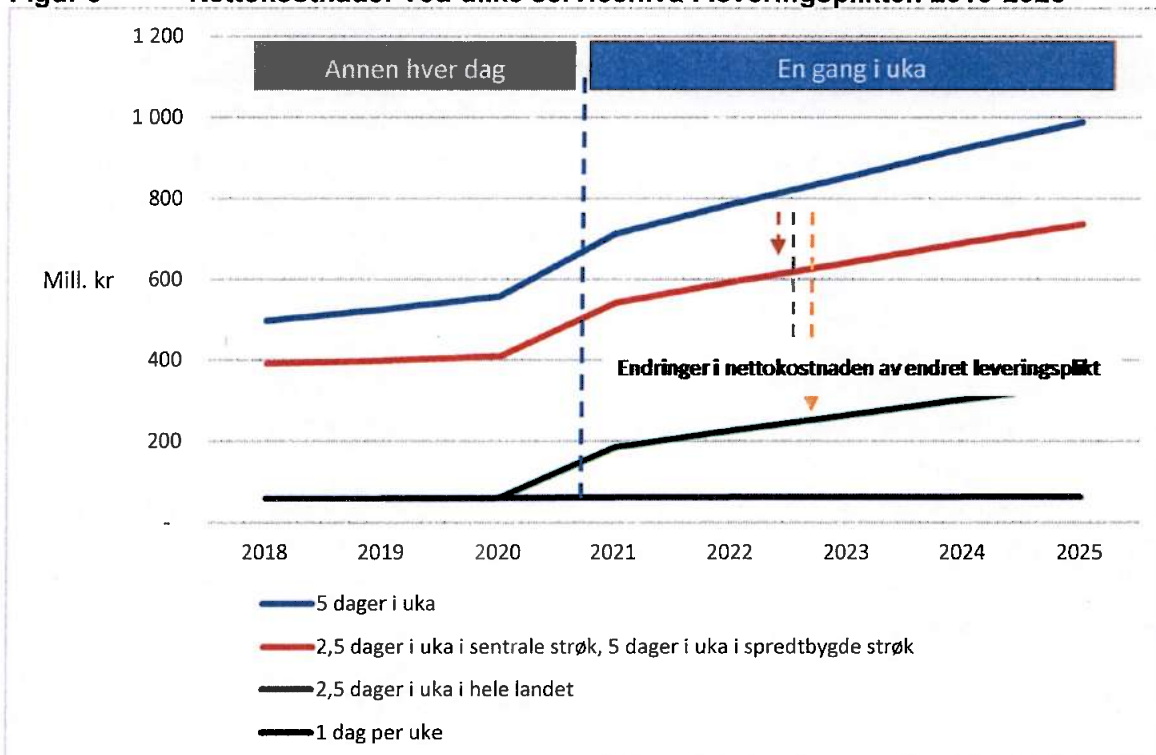
I utredningens del 2 (kapittel 3) legger CE sine egne forutsetninger og beregninger av statlig kjøp til grunn. CE beregner blant annet statlig kjøp for årene 2018-2025 for fire alternative servicenivå, som beskrevet nedenfor.

2.2.1 Beregninger av statlig kjøp for årene 2018-2025 for følgende servicenivåer:

1. Fortsatt omdeling fem dager i uken i hele landet.
2. 2,5 omdelingsdager i uken i tettbygde strøk og 5 omdelingsdager i spredtbygde strøk.
3. 2,5 omdelingsdager i uken i hele landet.
4. En omdelingsdag i uken i hele landet.

Resultatet av disse beregningene er oppsummert i Figur 3. CE understreker at enhver beregning av fremtidig statlig kjøp vil være preget av en viss grad av usikkerhet, fordi summen vil påvirkes av endringer i utviklingen i både brevolum og lønns- og arbeidskostnader og av etterspørseffekten av endringer i servicenivå (som også vil kunne endres av konkurrerende tilbud). CE har derfor i utredningen, i tillegg til hovedestimatet ovenfor, også gjort sensitivitetsanalyser som viser et høykostnads- og lavkostnadsestimat basert på endringer i forutsetningene.

Figur 3 Nettokostnader ved ulike servicenivå i leveringsplikten 2018-2025

Nettokostnadene inkluderer redusert distribusjonsfrekvens, REK-sendinger fra utlandet, gratis blindeskriftsendinger og grunnleggende banktjenester i landpostnett. Postens antatte kommersielle tilpasning antas å endres til 1 dag omdeling per uke fra 2021. Det betyr at nettokostnadene for alternativ 0, 1 og 2 forandrer seg (øker), fordi nettokostnadene er forskjellen mellom et alternativ og det kommersielt optimale scenarioet.

Kilde: Copenhagen Economics (2017)

2.2.2 Konsekvensene av servicenivåene for postmottakere

Det første alternativet – det såkalte 0-alternativet – er å fortsette med dagens omdelingsfrekvens med postomdeling fem dager i uken i hele landet. Det vil øke det beregnede behovet for statlig kjøp til ca. 1 mrd. kr i 2025. Alternativet fører ikke til nye negative konsekvenser for noen grupper av postmottakere, da det reflekterer tilbudet som uansett er der fra 2018.

Det andre alternativet er en geografisk delt løsningen som vil gi omdeling annenhver dag² i uken i tettbygde strøk og fem dager i uken i spredtbygde strøk. Områdene som er klassifisert som tettbygde i denne utredningen omfatter om lag 67 pst. av husholdningene, mens områdene som er klassifisert som spredtbygde omfatter om lag 33 pst. av husstandene. Dette alternativet vil gi få negative konsekvenser, fordi det bare vil redusere omdeling i tettbygde strøk der det svært ofte finnes et rimelig alternativ til Postens omdeling, mens det vil opprettholde omdeling fem dager i uken i spredtbygde strøk der det ofte ikke finnes et rimelig alternativ til Postens omdeling. Samtidig vil dette alternativet bare redusere det beregnede behovet for statlig kjøp med 250 mill. kr i 2025, til et nivå på nær 750 mill. kr.

Det tredje alternativet er omdeling annenhver dag i uken i hele landet. Dette alternativet vil gi enkelte, men begrensede negative effekter. CE skriver at dette alternativet vil kunne gi enkelte negative konsekvenser knyttet til noen typer sendinger for enkelte eldre og/eller immobile personer i spredtbygde strøk. Det gjelder hovedsakelig aviser og medisiner til en gruppe som CE estimerer til å utgjøre maksimalt 30 - 35 000 innbyggere. Samtidig vil dette alternativet redusere statlig kjøp med 650 mill. kr i 2025 (se figur 3).

Det fjerde alternativet er å redusere omdeling til én dag per uke i hele landet. Dette alternativet vil gi flere negative konsekvenser enn de andre alternativene, fordi det innebærer en større reduksjon i omdelingsfrekvens. Det er også mer usikkerhet knyttet til effektene av en slik endring, fordi den antas å få større effekt på etterspørsel og derfor også statlig kjøpberegningene. Samtidig er det også alternativet som reduserer beregnet statlig kjøp mest, med en reduksjon på over 900 mill. kr i 2025. Det er her viktig å merke seg at Posten først ville innført dette fra 2021 ut fra kommersielle hensyn.

2.2.3 Mulige målrettede tiltak for å kompensere for negative konsekvenser av redusert omdelingsfrekvens

CE skriver i utredningen at det er mulig å opprette målrettede tiltak for å kompensere for ev. negative konsekvenser som noen grupper vil kunne oppleve av redusert omdelingsfrekvens, i stedet for å beholde et universelt høyt (og kostbart) servicenivå for hele befolkningen gjennom en bred leveringsplikt.

CE identifiserer i utredningen slike mulige alternative tiltak, blant annet:

---

² Med omdeling annenhver dag vil postmottakere få omdeling til postkassen mandag, onsdag og fredag én uke, tirsdag og torsdag den neste uken, osv. En slik frekvens innebærer at ett postbud kan gå to ruter: én rute om mandager, onsdager og fredager, og en annen rute tirsdager og torsdager.

- Målrettede tiltak til enkeltgrupper tilsvarende dagens ordning for gratis fremsending av blindeskriftsendinger, altså at staten fullfinansierer nye løsninger.
- Direkte kompensasjon til sårbare brukere/brukergrupper i form av kompensasjon for bruk av eksisterende ekspresstjenester eller gratis transport til ekspedisjonssted.
- Bruk av alternative og allerede eksisterende nettverk for distribusjon, for eksempel hjemmehjelpen, skolebussen eller avisbudnettet.
- Promotering av alternative teknologier, for eksempel gjennom tilbud om opplæring i bruk av digitale verktøy eller gjennom kjøp av mobilt utstyr eller mobil bredbånd.

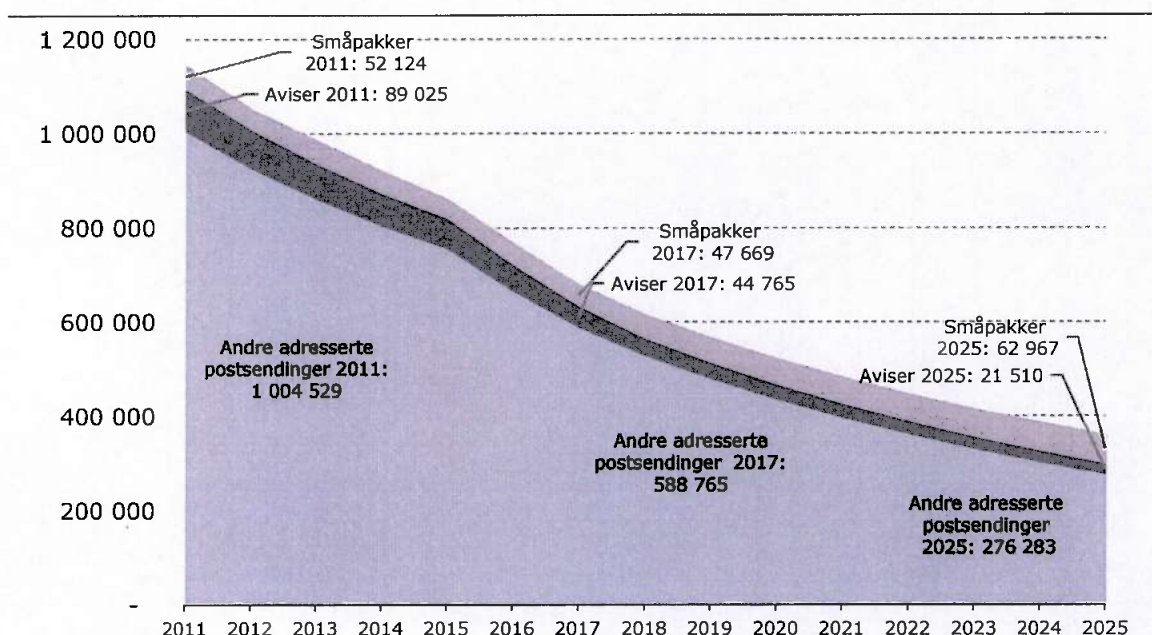
CE understreker at klare utvelgelseskriterier, for eksempel knyttet til alder, mobilitet og/eller lokasjon, er helt avgjørende for en velfungerende ordning dersom en innfører slike målrettede tiltak. Kriteriene må sikre at bare de som har et kritisk behov får tilbud om tiltaket.

3 Samferdselsdepartementets vurdering

Vi kommuniserer i dag tryggere, raskere og mer effektivt enn noen gang tidligere ved hjelp av digitale løsninger. Derfor er behovet for å sende fysisk post drastisk redusert. Brevmengden har falt dramatisk og vil fortsette å falle i årene som kommer. Samtidig som etterspørselen i befolkningen reduseres, vil statens utgifter knyttet til statlig kjøp av ulønnsomme posttjenester fortsette å øke dersom kravene til leveringspliktige posttjenester ikke endres. På et tidspunkt vil samfunnets betalingsvilje for dagens servicenivå ikke lenger være til stede.

Figur 4 Faktisk og estimert utvikling i adresserte postkasseleverte sendinger per kategori 2011-2025 (tusen sendinger)

Kategorien andre adresserte postsendinger består av magasiner, adressert direkteteklame, administrative post, fakturaer og regninger, privatbrev, innkommende internasjonale brev og en liten andel uklassifiserte postsendinger. Kategorien småpakker omfatter innenlandske pakker og innkommende internasjonale pakker sendt som brevpost og utlevert i postkassene.

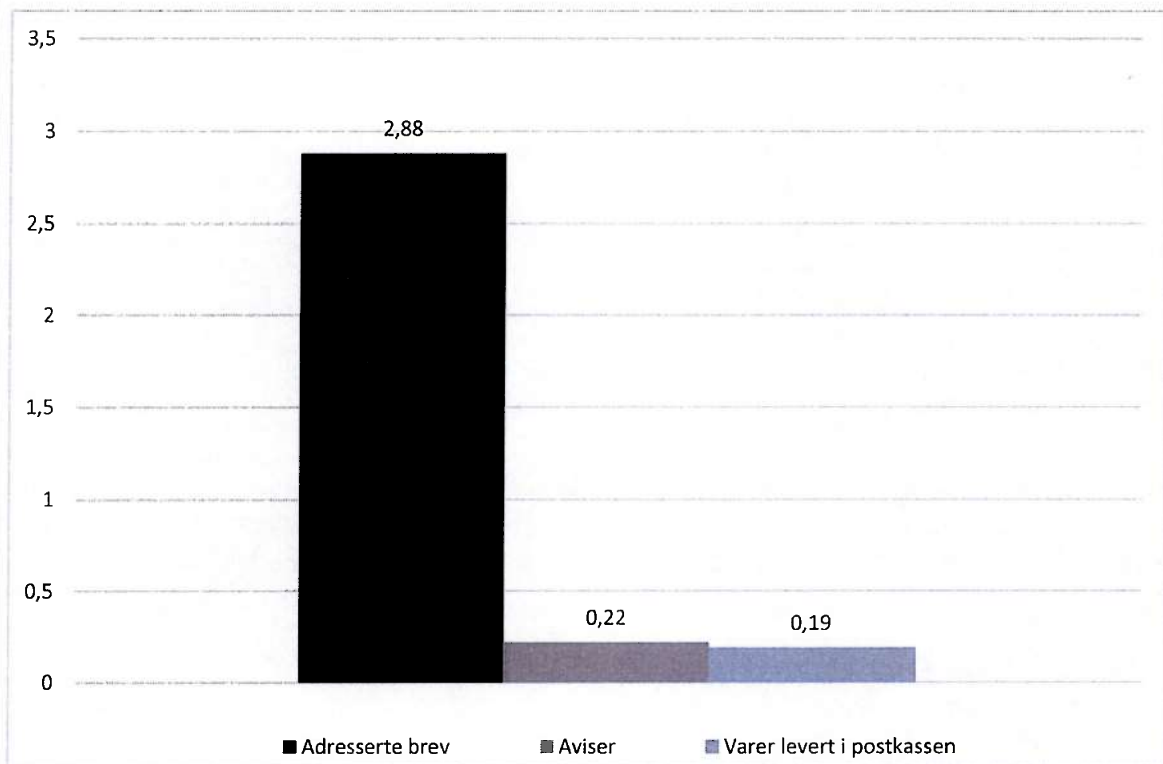
Kilde: Copenhagen Economics (2017)

Det er i løpet av de siste årene foretatt flere endringer i omfanget av de leveringspliktige posttjenestene for å begrense veksten i kjøp av ulønnsomme tjenester. Blant annet har det siden 90-tallet vært en utvikling der egendrevne postkontorer har blitt erstattet av Post i Butikk og kravet om ordinær postomdeling på lørdager er avviklet fra 2016. Fra 2018 vil A- og B-post bli slått sammen til én felles brevstrøm. Disse omstillingene har medført at Posten har kunnet effektivisere sin drift og redusert Postens kostnader med betydelige beløp. De omfattende omstillingene har medført en gjennomsnittlig årlig nedbemanning på over 500 årsverk i perioden fra 2011 til og med 2017. En positiv bieffekt av overgangen til én poststrøm fra 2018 er også at CO₂-utslippet fra postvirksomheten kuttes betraktelig ettersom en større del av hovedpostgangen vil skje med bil og jernbane, i stedet for med fly som i dag.

Boks 2 Vekst i pakkemarkedet

Selv om brev volumet faller, vokser markedet for småpakker levert i postkassene. Nordmenns e-handel øker, jf. veksten i "småpakker" i figur 4 over. Selv om dette avhjelper situasjonen noe, er det langt fra nok til å oppveie for tap knyttet til fallet i brev volumet. Postens tall viser at antall varesendinger i dag utgjør om lag 7 sendinger per husstand per år. Selv med en tredobling til 21 pakker per år per husstand, vil det ikke være i nærheten av å kompensere for fallende brev volum. Figur 5 illustrerer hvor liten andel småpakker utgjør av det totale antall sendinger postbudene leverer ut i postkassene.

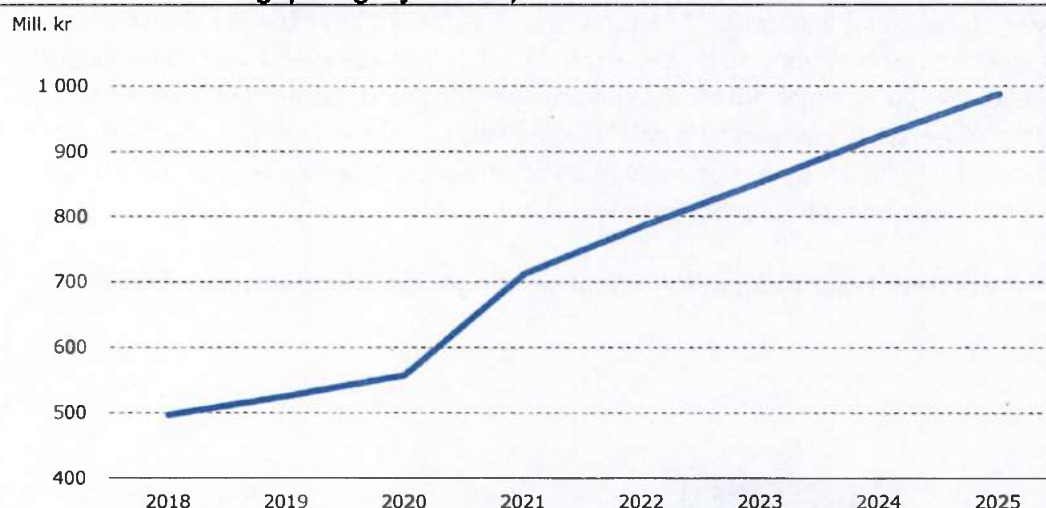
Figur 5 Forventet gjennomsnittlig antall sendinger per husstand per uke i 2019

Kilde: Posten Norge AS

Til tross for endringene i leveringsplikten og et solid effektiviseringsarbeid fra Postens side, vil kostnadene for å opprettholde nivået på leveringsplikten fortsette å øke fra 2019. Ettersom fallet i brevmengden fortsetter, vil statens kostnad per leveringspliktige brevsending bli mer enn tre ganger så stor fra 2018 til 2025. Ettersom omstilling i postsektoren tar tid, mener Samferdselsdepartementet at man allerede nå må legge planer for hvordan kravene til leveringspliktige posttjenester skal endres i takt med samfunnets behov for posttjenester.

Figur 6   **Nettokostnader for leveringspliktige tjenester 2018-2025 (dagens nivå på leveringspliktige tjenester)**

Note: Nettokostnadene inkluderer ulønnsomhet knyttet til omdelingsfrekvens, internasjonal post, levering til blinde og svaksynte, samt grunnleggende banktjenester i landpostnettet. Ulønnsomhet knyttet til å opprettholde to brevstrømmer er ikke tatt med, da denne plikten er fjernet fra 2018. Kommersielt lønnsom tilpasning endres i 2021 fra omdeling annen hver dag til omdeling én gang per uke.

Kilde: Copenhagen Economics (2017)

Som en følge av de dramatiske endringene i postmarkedet mener Samferdselsdepartementet at det er nødvendig å vurdere alternative løsninger for leveringspliktige posttjenester i fremtiden. Departementet vurderer derfor de fire alternativene CE har gjort en vurdering av i sin utredning:

1. Fortsette med dagens omfang av leveringspliktige tjenester
2. Redusere kravet til annen hver dag i byene og opprettholde krav om fem dager i uken på steder uten egen avisdistribusjon
3. Redusere kravet til omdelingsfrekvens til annen hver dag
4. Redusere kravet til omdelingsfrekvens til én gang i uken

Alternativ 1 vil ikke være bærekraftig på sikt og Samferdselsdepartementet anser det som hensiktsmessig å avvike det lovfestede kravet til fem omdelingsdager. Ettersom endringer i omdelingsfrekvens må vedtas i Stortinget, samt at det må sikres tilstrekkelig tid til omstilling for Posten, mener departementet at en slik endring vil kunne skje tidligst fra 2020.

Når det gjelder hva som ville være bedriftsøkonomisk lønnsomt for Posten, fremkommer det i utredningen fra Copenhagen Economics at det allerede i dag er ulønnsomt for Posten å omdele postsendinger fem dager i uken. Om selskapet ikke var pålagt en leveringsplikt, ville de ut fra kommersielle hensyn ønsket å distribuere annen hver dag fra 2018. Fra 2021 ville Posten ønsket å omdele postsendinger bare én dag i uken, om de sto fritt.

De beregnede nettokostnadene knyttet til de ulike alternativene fremkommer i Tabell 1. Kostnader knyttet til å tilby grunnleggende banktjenester i landpostnettet og gratis blindeskriftsendinger foreslås opprettholdt og fremstår således som minstenivået for statlig

kjøp av ulønnsomme posttjenester. Ettersom omdeling minst én gang per uke (alternativ 4) vil være lønnsomt i hele perioden, vil nettokostnadene for et pålegg om omdeling en gang i uken også følge dette minstenivået.

Tabell 1 Beregnede kostnader for alternative nivå på leveringsplikten

Alternativ	Omdelingsfrekvens	Nettokostnader (mill. kr)							
		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	5 dager i uka	497	526	558	712	786	854	924	988
2	2,5 og 5 dager i uka	391	399	409	542	594	642	691	736
3	2,5 dager i uka	58	59	60	184	226	264	303	338
4	1 dag i uka	58	59	60	61	62	62	63	63

Kilde: Copenhagen Economics (2017)

Å redusere dagens leveringsplikt til annen hver dag bare i tettbygde strøk (alternativ 2), fremstår lite attraktivt av to grunner. Det gir for det første utfordringer når det gjelder avgrensning både på et gitt tidspunkt og fremover i tid av hvilke områder som skal kvalifisere for postomdeling fem dager i uken og hvilke som bare skal få annen hver dag. Det gir for det andre en begrenset reduksjon i statlig kjøp, fordi kostnaden ved å distribuere i spredtbygde strøk er betraktelig høyere enn i tettbygde strøk.

Ved å redusere leveringsplikten til annen hver dag i hele landet (alternativ 3) vil nettokostnadene i første omgang bli lave, før de vil øke fra 2021 når det vil være kommersielt lønnsomt for Posten å redusere antall omdelingsdager til én dag per uke.

3.1 Forslag som sendes på høring

Etter departementets vurdering er vi nå kommet til et punkt der kostnadene knyttet til dagens servicenivå blir så høye at vi må redusere kravene til de leveringspliktige posttjenestene. Departementet foreslår å redusere kravet til omdeling av postsendinger fra 5 dager i uken til omdeling annen hver dag i hele landet, men ønsker likevel høringsinstansenes innspill på alle de alternativene som fremgår i pkt. 2.2.1 og som er utredet i Copenhagen Economics rapport.

En reduksjon av antall omdelingsdager til annen hver dag, er beregnet til å redusere statens kostnader til statlig kjøp av ulønnsomme posttjenester med rundt 500 mill. kr årlig fra 2020, mens besparelsen fra 2025 vil ha økt til ca. 650 mill. kr årlig.

Departementet har ikke lagt opp til at det innføres særskilte kompenserende tiltak gjennom postlovgivningen i forslaget som sendes på høring. Dette skyldes blant annet at det finnes kommersielle tilbud i markedet som vil kunne sikre et høyere servicenivå ved behov, og at det kan vurderes mer målrettede kompenserende tiltak innenfor det enkelte sektorområde. I kapitlene 3.2 til 3.6 redegjøres det nærmere for utsatte brukergrupper og områder og departementets vurdering av disse. Departementet ber særskilt om tilbakemelding fra høringsinstansene på dette.

Departementet legger imidlertid opp til en forskriftshjemmel som åpner for å pålegge Posten å tilby postbokser ved alle faste ekspedisjonssteder. Tilbudet skal være kommersielt, det vil si at Posten skal ta den prisen for postboksene som er nødvendig for å dekke kostnadene selskapet har med ordningen, slik at ordningen ikke fører til økt behov for statlig kjøp. Ettersom brev- og pakkestrømmen fremdeles vil gå daglig til alle faste ekspedisjonssteder, vil et slikt pålegg sikre fortsatt daglig utlevering av postsendinger.

3.2 Aviser

Det omdeles om lag 1 million aviser i abonnement daglig i Norge. Basert på de seneste offentliggjorte tallene fra avisbransjen (februar 2017) omdeler Posten ca. 15 pst. av aviseksemplarene. Om lag halvparten av disse 15 prosentene vil ikke bli utlevert til abonnentene på utgivelsesdagen når utlevering skjer annen hver dag.

Som nevnt i kapittel 3.1 legger departementet imidlertid opp til en forskriftshjemmel som åpner for å pålegge Posten å tilby postbokser ved alle faste ekspedisjonssteder. Utlevering til faste ekspedisjonssteder vil skje som tidligere, og derfor vil postmottakere kunne motta lokal og regionalt innleverte aviser daglig så fremt de leier en postboks.

Da ordinær postdistribusjon på lørdager ble avvirket, utlyste Samferdselsdepartementet en kontrakt om distribusjon av aviser i abonnement på lørdager i områder uten egen avisdistribusjon. Kontrakten var ment å dekke opp de uheldige virkningene avviking av lørdagsdistribusjon ville få for avisabonnenter i distriktene.

Når Samferdselsdepartementet nå ikke foreslår en tilsvarende kontrakt for avisdistribusjon på dager uten ordinær postdistribusjon, skyldes dette flere forhold. For det første er det stadig færre avisabonnenter som utelukkende leser avisen på papir. Økt bredbåndsdekning³, stadig flere bredbåndsabonnement⁴ og stadig økende digital kompetanse i hele befolkningen⁵, gjør at papiravisen som et middel for informasjon til befolkningen om aktuelle nyheter er blitt et supplement til nettaviser- og etermedier. For det andre er en eventuell kontrakt på avisdistribusjon annen hver dag i områder uten egne avisbudnett en kompleks kontrakt som vanskelig lar seg operasjonalisere både på et gitt tidspunkt og – i et skiftende og nedadgående marked – spesielt fremover i tid. For det tredje ville kontrakten trolig blitt så kostbar at en betydelig del av reduksjonen i statlig kjøp av posttjenester ville måtte brukes til statlig kjøp av avisomdeling. Når Samferdselsdepartementet nå vurderer å kutte i omdelingsfrekvensen av ordinær post til hele befolkningen fordi den teknologiske og markedsmessige utviklingen gjør det nødvendig, og fordi det vanskelig kan forsvares å bruke opp mot 1 mrd. kr årlig på kjøp av posttjenester når behovet er så synkende, er det vanskelig å forsvare å benytte de innsparte midlene – som kunne gått til andre viktige tiltak i samfunnet – til omdeling av papiraviser til en svært begrenset gruppe av befolkningen.

³ [Analysys Mason: Dekningsanalysen 2017](#). Rapport utarbeidet for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

⁴ SSBs [internettmåling](#).

⁵ SSBs [bruk av IKT i husholdningene](#) og [Undersøkelse gjort av Kantar Telenors og Finans Norge](#) om forbruker- og finanstrender.

Dette rasjonale gjelder også for ordningen med kjøp av lørdagsdistribusjon av aviser. I en fremtid der omdeling av postsendinger til utleveringspostkassene bare skjer annen hver dag, og på sikt kanskje enda sjeldnere, er det vanskelig å forsvare at man bruker i størrelsesorden 100 mill. kr årlig på omdeling av aviser på lørdag til en svært begrenset del av befolkningen. Det må derfor vurderes om også denne ordningen må endres eller avvikles fra 2020 eller 2021. Stortinget vil i så tilfelle få dette spørsmålet til behandling.

Samferdselsdepartementet ber spesielt om høringsinstansenes syn på dette.

3.3 Biologiske preparater

Frakt av prøvemateriale fra legekontorer og inn til laboratoriene for analyse vil berøres av omstillinger i postmarkedet.

Medisinske laboratorier tilbyr ofte hentetjenester fra legekontorer i sine nærområder. Laboratoriefirmaet Fürst tilbyr for eksempel en hentetjeneste på Østlandet der de også tar med prøver til andre laboratorier, både på Øst- og Vestlandet og i Midt-Norge. Tilsvarende ser man at det som en respons på bortfallet av lørdagsdistribusjon er etablert budbilruter for innsamling av prøver til analyse i deler av landet der dette ikke har vært tilbudt tidligere.

I forbindelse med at antall brevstrømmer reduseres fra to til én fra 2018, har Sykehusinnkjøp HF inngått avtale med Posten Norge AS om frakt av laboratorieprøver fra legekontorer til sykehusene. Avtalen er ment å sikre rask levering av prøver, uavhengig av hvor i landet de er tatt. Avtalen omfatter også levering til laboratoriene på lørdager, slik at blodprøver som sendes fredag vil ankomme laboratoriene neste dag. Avtalen innebærer at helseforetakene kjøper Bedriftspakke ekspress over natt fra Posten, det vil si at de tar i bruk en eksisterende tjeneste i markedet.

Når det gjelder en reduksjon i antall omdelingsdager, vil dette etter vår vurdering bare påvirke utdeling til laboratorier i den grad disse opererer med gateadresser og ikke postboksadresser. Forsendelser som haster vil således måtte sendes til en postboksadresse, eller tjenesten Bedriftspakke ekspress over natt vil måtte benyttes.

Samferdselsdepartementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

3.4 Medisiner

Frakt av medisiner fra lokale apotek og nettapotek og ut til forbrukerne kan deles i to: Sendinger som kvalifiserer for fraktrefusjon og vanlige sendinger som inneholder medisiner og medisinsk forbruksmateriell.

For at en medisinsending skal ha rett til fraktrefusjon, må den inneholde legemidler for noen få, alvorlige sykdommer, eller være spesialproduserte legemidler med kort holdbarhet. Ut fra alvorlighetsgraden antas det at disse allerede i stor grad sendes ekspress over natt, og at endringen i postloven som foreslås nå ikke vil påvirke forsendelsesmåten og dermed kostandene knyttet til fraktrefusjonsordningen.

Når det gjelder vanlige medisiner og medisinsk forbruksmateriell fra apotek, opererer apotekene allerede i dag med en leveringstid fra én til tre dager. Fra 2018 vil dette med forsendelse med Posten normalt bli to til fire dager når én felles poststrøm blir innført.

Ved innføring av postdistribusjon annen hver dag, vil leveringstiden øke med én dag for 50 pst. av sendingene. Normalt sett vil dette være tilstrekkelig for de fleste apotek kunder som mottar disse sendingene, med mindre det er inntruffet forhold som tilsier at distribusjonen haster mer.

Det er svært mange forutsetninger som må være til stede for at sending av vanlige medisiner og forbruksmateriell skal ha behov for ekspress over natt, for ikke å snakke om at en økt leveringstid på én dag for 50 pst. av sendingene skal gi negative konsekvenser.

1. Behovet må være akutt, enten på grunn av manglende planlegging eller på grunn av at en akutt situasjon har oppstått.
2. Den akutte situasjonen må være mindre alvorlig enn noe som fordrer innleggelse på institusjon, og mindre alvorlig enn det som utløser rett på fraktrefusjon.
3. Videre må personen både bo hjemme, være immobil og ikke ha borgerstyrt personlig assistent, hjemmehjelp eller hjemmesykepleie.
4. Til slutt må det ikke eksistere aktører med ekspresstilbud som leverer til området.

Samferdselsdepartementet viser ellers til Prop. 131 S (2016-2017) der Stortinget sluttet seg til at det på grunn av svært lavt behov for fremsending av medisiner over natt ikke skal opprettes spesialløsninger for fremsending av medisiner ved overgangen til én brevstrøm. På denne bakgrunn er overgangen til postomdeling annen hver dag, som vil gi økt leveringstid på én dag for 50 pst. av sendingene, en mindre endring enn overgangen til én brevstrøm.

Samferdselsdepartementet ser på denne bakgrunn ikke behov for å opprette nye statlige, kostbare spesialløsninger for fremsending av medisiner.

Når det gjelder det mulige kompenserende tiltaket at staten kan betale for ekspress-sendinger/enkelt-sendinger, som CE drøfter som et mulig tiltak, anser Samferdselsdepartementet at en eventuell utvidelse av fraktrefusjonsordningen ville vært den naturlige løsningen og ikke en spesialløsning i postregelverket for statlig finansiert postomdeling til en svært begrenset gruppe.

Samferdselsdepartementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

3.5 Særlig om sårbare grupper

CE har i utredningen pekt på en gruppe bestående av maksimalt 30 - 35 000 eldre og bevegelseshemmede i spredtbygde strøk som trolig ikke har tilgang på alternativ til Posten til en overkommelig pris og som heller ikke har digital kompetanse. Denne gruppen vil dermed kunne oppleve negative effekter av endret omdelingsfrekvens når det gjelder fremsendingstid for papiraviser og medisiner. CE har kort drøftet mulige kompenserende tiltak for slike grupper.

Som det fremkommer av gjennomgangen i kapitlene 3.2 og 3.4 foreslår Samferdselsdepartementet ikke å opprette egne kostbare statlige løsninger for å dekke disse behovene, og det foreslås heller ikke en ordning med statlig kjøp av ekspressendinger. Departementet vil i det videre gjennomgå grunnlaget for dette valget.

Det er for det første viktig å påpeke at alle fremdeles vil kunne få tilsendt aviser og medisiner gjennom bruk av det ordinære tjenestetilbudet. En omlegging til postomdeling annen hver dag betyr at fremsendingstiden forlenges med én dag for 50 pst. av sendingene, ikke at sendingene ikke kommer frem til mottakeren. Videre vil som nevnt leie av postboks kunne sikre mottak av lokalt og regionalt innleverte aviser på utgivelsesdagen.

For det andre er papiravisenes innhold og rolle i ferd med å endre seg fra ren nyhetsformidling til reportasjer, dypere innsiktsartikler og reaksjoner på og oppfølging av hendelsesnyheter. Umiddelbare hendelsesnyheter blir nå formidlet på nettaviser og andre nettsider. Alle, også den nevnte gruppen på 30 - 35 000 postmottakere, har tilgang til TV og radio der hendelsesnyheter og andre nyheter formidles mange ganger daglig. Utbredelsen av bredbåndsdekning og papiravisenes nettilbud gjør også at få er avhengige av papiravisen for å få sitt umiddelbare informasjonsbehov dekket. Under 1 000 husstander mangler i dag tilbud om nedlastingshastigheter på 4 Mbit/s⁶, som er nok til å lese nettaviser og andre nettsider der nyheter formidles. For distribusjon av papiraviser er det derfor en viktig distinksjon mellom *behov* og *ønsker*, noe CE også understreker i sin utredning.

For det tredje vil denne gruppen mennesker i stor grad bo slik til at de har tilgang på landposttjeneste, det vil si at postbudet kan tilkalles for å utføre grunnleggende post- og banktjenester der de bor. I tillegg tilbyr landpostbudene hjemkjøring av pakker etter avtale. For den sårbare gruppen mennesker vil derfor en omlegging av utdelingen fortrinnsvis bety noe dersom det er snakk om sendinger med svært stor grad av hast, for eksempel livsviktige medisiner.⁷ Det har imidlertid formodningen mot seg at eldre, immobile personer i en slik situasjon ikke har kontakt med hjemmesykepleien eller en helseinstitusjon slik at sendingene kan hentes i Post i Butikk eller formidles til mottakerne på andre måter.

For det fjerde finnes det kommersielle ekspresstilbud som dekker hele landet, til alle deler av landet med levering over natt, til mange deler av landet levering samme dag. Enkelte typer leveringer til enkelte steder vil være veldig dyre. Men de er tilgjengelige og dersom en forsendelse haster nok vil også betalingsviljen være til stede.

Det er også slik at postlovens formål er å "legge til rette for at brukere over hele landet skal få tilgang til gode og fremtidsrettede posttjenester, og et likeverdig tilbud av leveringspliktige tjenester til overkommelig pris, gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser." Når det digitale skiftet fører til sterkt fall i etterspørselen etter tradisjonelle posttjenester, vil det ikke være fremtidsrettet å opprettholde et tjenestenivå som er tilpasset en annen tid. Det er derfor viktig å skille mellom leveringspliktige posttjenester som er grunnleggende og spesielle

---

⁶ [Analysys Mason: Dekningsanalysen 2017](#). Rapport utarbeidet for Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

⁷ Merk også, som nevnt i kapittel 3.4, at behovet for fremsending av medisiner over natt anses som svært lavt.

tjenester som bør tilbys på kommersielle vilkår. Det vil ikke være effektiv bruk av samfunnets ressurser å opprette egne kostbare løsninger som likevel i de aller fleste tilfeller vil kunne løses gjennom eksisterende ordinære tilbud og som i de resterende tilfeller vil kunne løses ved å bruke eksisterende ekspresstjenester.

Samferdselsdepartementet ber særlig om høringsinstansenes syn på dette.

3.6 Forhåndsstemmer

Endringen i antall omdelingsdager kommer i liten grad til å påvirke fremsending av forhåndsstemmer. Det vil fortsatt være daglig innsamling av postsendinger fra PiB og terminaler og daglig bokslegging av sendinger i postboksanleggene. Dette innebærer at det bare er forhåndsstemmer som enten sendes som frimerkefrankert brev lagt i en rød postkasse som befinner seg i en distribusjonsrute eller som utleveres andre steder enn i et postboksanlegg som vil bli påvirket av den foreslåtte endringen.

For kommunene vil det da være viktig å sikre at innlevering av postsendinger som inneholder forhåndsstemmer skjer til PiB eller på en måte som sikrer daglig innsamling av sendingene. Videre er det en fordel om adressen til valgstyret er knyttet til en postboksadresse, slik at det sikres daglig omdeling. Et flertall av de kommunale valgstyrene har i dag bare postadresser som er gateadresser, jf. [Valgdirektoratets nettside](#). Ettersom en omlegging til postomdeling annen hver dag vil gjøre det fordelaktig for kommuner som ønsker daglig postmottak å gå over til postboksadresse, antas det at valgstyrene etter hvert også vil få postboksadresser.

Dersom adressering av forhåndsstemmer til postboksadresser anses som umulig å gjennomføre, vil et alternativ være å sikre innsamling og utlevering av forhåndsstemmer siste helg før valgdagen med hjemmel i postloven § 12. Dette kan gjøres ved statlig kjøp av ekspresstjenester eller ved et pålegg i samsvar med postloven § 12.

Samferdselsdepartementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

3.7 Innsamling av prøver til Veterinærinstituttet

Endringer i inn- og utlevering av postsendinger vil også kunne påvirke innsamling av prøvemateriale til Veterinærinstituttet, innenfor både dyrehelse og mattrygghet. Ettersom det fortsatt vil være utlevering til postboksanlegg fem dager i uken, vil mottak av prøvemateriale i postbokser fortsatt kunne skje som før. En tilpasning vil derfor kunne være at også de resterende av Veterinærinstituttets laboratorier oppretter postboksadresser. I den grad innlevering av prøvemateriale skjer til innsamlingspostkasser i distribusjonsnettet, vil slik innlevering måtte flyttes til innsamlingssteder med daglig hentefrekvens som for eksempel Post i Butikk eller postkontor.

Ettersom Veterinærinstituttet allerede har gode rutiner for innsamling av prøvemateriale, både gjennom postnettet og på andre måter, synes det som om det kun er behov for mindre justeringer av dagens praksis.

Samferdselsdepartementet ber likevel spesielt om høringsinstansenes syn på dette.

4 Forholdet til postdirektivet

EUs postdirektiv artikkel 3 setter rammene for de leveringspliktige tjenestene. For antall omdelingsdager følger dette av artikkel 3 nummer 3:

Member States shall take steps to ensure that the universal service is guaranteed not less than five working days a week, save in circumstances or geographical conditions deemed exceptional, and that it includes as a minimum:

- *one clearance,*
- *one delivery to the home or premises of every natural or legal person or, by way of derogation, under conditions at the discretion of the national regulatory authority, one delivery to appropriate installations.*

Any exception or derogation granted by a national regulatory authority in accordance with this paragraph must be communicated to the Commission and to all national regulatory authorities.

Inntil nylig ble denne bestemmelsen tolket slik at leveringspliktig tilbyder som hovedregel skal samle inn og levere ut post minst fem dager i uken, jf. postloven § 7 nummer 2 og 3. Kravet ble innført i 1997 når direktivet ble fastsatt, og det gjenspeilet betydningen av postomdeling i datidens samfunn. Nedgangen i brevmengden siden direktivet ble fastsatt har også i EUs medlemsland vært betydelig. EUs medlemsland har imidlertid merket nedgangen i ulik grad. Det er de mest digitaliserte landene som naturlig nok har hatt den største nedgangen, (jf. figur 2). Det har på denne bakgrunn blitt innført ulike nasjonale ordninger i Europa slik at samfunnets kostnader for postomdeling tilpasses nye nasjonale behov. De mest digitaliserte landene har innført nye måter å tolke leveringsplikten i artikkel 3 på i sin gjennomføring av direktivet som ikke har ført til sanksjoner fra tilsynsmyndighetene i Brussel.

Med de ordningene for omdeling som nå er innført i sammenlignbare land ellers i Europa, ligger det an til at det er tilstrekkelig at det finnes et tilbud om en kommersiell tjeneste som kan benyttes for å oppnå daglig utdeling av sendinger.

I de alternativene som vurderes i Norge, vil det fortsatt være mulig for alle norske borgere å sende post på daglig basis og å motta postsendinger i postboks på daglig basis, ettersom post- og pakkestrømmen til og fra postkontor og post i butikk vil gå daglig. Basert på ordningene som er innført i sammenlignbare land ellers i Europa, er det departementets foreløpige vurdering at dette bør være tilstrekkelig til at direktivets krav også her hos oss anses oppfylt. Departementet vil utrede dette nærmere.

5 Forslag til lovendring

På bakgrunn av gjennomgangen over, vil Samferdselsdepartementet foreslå å endre kravene til utleveringsdager i postloven § 7 første ledd nummer 3 fra fem dager i uken til annenhver dag, det vil si tre dager den ene uken og to dager den andre uken. Slik kan ett postbud betjene to postruter.

Det foreslås også å presisere bestemmelsen i postloven § 7 annet ledd om avisdistribusjon seks dager i uken på steder uten tilbud fra kommersielle avisbudnett, slik at det klart fremgår at denne ordningen bare omfatter avisutlevering på lørdager.

Videre foreslås det å endre postloven § 7 annet ledd andre punktum for å gi departementet hjemmel til å pålegge at det skal tilbys postbokser ved alle faste ekspedisjonssteder.

Departementet ser også at det er behov for å endre kravet til innsamling av postsendinger, i den grad innsamlingen skjer ute i den enkelte postrute. Ettersom det bare er fem prosent av den totale postmengden som samles inn i postrutene/fra røde postkasser, ser ikke departementet behov for å endre § 7 første ledd nummer 2, men heller gi et unntak i postloven § 8 for plikten til daglig innsamling av postsendinger for de innleveringspostkassene som blir berørt.

Ettersom departementet ønsker innspill til alle alternativer som fremgår i 2.2.1 og som er utredet av Copenhagen Economics, vil vi også synliggjøre hvilke lovendringer som vil være nødvendig dersom andre alternativer enn Samferdselsdepartementets anbefaling velges.

5.1 Endringer i § 7 om leveringsplikt

5.1.1 Nytt § 7 første ledd nummer 3:

Alternativ 1

3. én utlevering av postsendinger *annen hver dag, mandag til fredag*, til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted,

Alternativ 2

3. utlevering av postsendinger *minst én gang i uken* til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted.

Alternativ 3

3. utlevering av postsendinger til enhver juridisk eller fysisk persons forretningssted eller faste helårige bosted *minst fem dager i uken i spredtbygde strøk og annen hver dag, mandag til fredag, i øvrige områder.*

5.1.2 Endret fjerde ledd:

Myndigheten kan gi forskrift om utlevering av aviser i abonnement *på lørdag* til mottakere som ikke har annen avisdistribusjon. Myndigheten kan gi forskrift og fatte enkeltvedtak om omfanget av og krav til de leveringspliktige tjenestene, *herunder om tilbud ved alle faste ekspedisjonssteder om leie av postboks*. Myndigheten kan også gi forskrift og fatte enkeltvedtak om geografisk dekningsområde, service og kvalitet, innsamlingsordning og antall og plassering av ekspedisjonssteder.

5.2 Endringer i § 8 om unntak fra leveringsplikt

§ 8 nytt tredje ledd:

Kravet til fem dagers innsamling av postsendinger etter § 7 første ledd nummer 2 gjelder ikke i forbindelse med utlevering annen hver dag etter § 7 første ledd nummer 3.

6 Merknader til lovforslaget

6.1 Merknader til endringene i § 7

6.1.1 Til § 7 første ledd nummer 3:

Alternativ 1

Med formuleringen *annen hver dag, mandag til fredag* menes at omdeling av post skal skje annenhver dag i en to-ukers syklus, det vil si mandag, onsdag og fredag den første uken, og tirsdag og torsdag den andre uken. På denne måten kan samme postbud dekke to ruter ved å alternere mellom rutene. Bestemmelsen åpner for at det er leveringspliktig tilbyder som ut fra operasjonelle hensyn deler inn rutene og avgjør hvilke ruter som skal gås på hvilke dager.

Alternativ 2

Med formuleringen *minst én gang i uken* menes at omdeling av post skal skje ukentlig, det vil si minst én gang fra og med mandag til og med fredag. På denne måten kan samme postbud dekke fem postruter i løpet av en arbeidsuke. Bestemmelsen åpner for at det er leveringspliktig tilbyder som ut fra operasjonelle hensyn deler inn rutene og avgjør hvilke ruter som skal gås på hvilke dager.

Alternativ 3

Denne bestemmelsen innebærer en mer tyngende leveringsplikt for spredtbygde områder, for eksempel de områdene som ikke mottar aviser gjennom et kommersielt avisbudnett (omfatter ikke avisbudnett som finansieres ved statlig kjøp). Ettersom avisbudnettene kan ha en dynamisk utbredelse, vil det kunne være vanskelig å avgjøre hvor det er krav til femdagers omdeling og regler for dette vil kunne fastsettes etter eksisterende forskriftshjemmel.

6.1.2 Til § 7 fjerde ledd første punktum

Endringen i fjerde ledd første punktum innebærer at hjemmelen til å fastsette forskrift om avisdistribusjon på steder uten avisbudnett begrenses til lørdagsdistribusjon. Dette innebærer en videreføring av dagens hjemmel, men ikke en utvidelse med mulighet for kompenserende tiltak ved overgangen til postomdeling annen hver dag.

6.1.3 Til § 7 fjerde ledd annet punktum

Endringen i fjerde ledd annet punktum innebærer at Samferdselsdepartementet får hjemmel til å pålegge Posten å tilby leie av postbokser til alle postmottakere som måtte ønske å leie én postboks. Tilbudet skal være kommersielt, dvs. at Posten skal ta minimum den prisen som er nødvendig for å dekke selskapets utgifter ved ordningen slik at kostnadene ikke skal kunne bli del av statlig kjøp-krav i fremtiden. Tilbudet vil blant annet sikre at regionalt og lokalt innleverte aviser vil kunne hentes av postmottakere på utgivelsesdagen og at brev fremdeles kan ha to dagers normal fremsendingstid.

6.2 Merknader til § 8

Til Nytt siste punktum i § 8 annet ledd:

§ 8 annet ledd får et nytt siste punktum som avgrenser plikten til daglig innsamling av postsendinger etter § 7 nummer 2, til bare å gjelde innsamlingspunkter som betjenes på daglig basis, det vil si innleveringssteder som ikke bare oppsøkes i forbindelse med at postbudet utleverer postsendinger.

Det er bare om lag 5 prosent av postsendingene som samles inn i røde postkasser, resten innleveres på faste ekspedisjonssteder eller på terminal. De fleste av de røde innleveringskassene er plassert i tilknytning til et ekspedisjonssted og vil således tømmes daglig også etter en omlegging. For de innleveringskassene som er plassert ut i postbudrutene, vil tømning bare skje i forbindelse med at postbudet utleverer postsendinger.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

De økonomiske konsekvensene på statsbudsjettet, isolert sett, av å redusere omdelingsfrekvensen fremgår av figur 3 i kapittel 2 og tabell 2 nedenfor. I 2025 vil nedgangen i statlig kjøp være estimert til mellom 925 og 252 mill. kr i året, avhengig av hvilken løsning som velges.

Tabell 2 Besparelse knytta til å endre leveringsplikten (mill. kr)

Alternativ	Statlig kjøp 2025	Besparelse
Opprettholde dagens løsning	988	0
Omdeling hver dag eller annenhver dag avhengig av avisbudnett	736	252
Omdeling annen hver dag i hele landet	338	650
Omdeling én dag i uka	63	925

Når det gjelder eventuelt økte utgifter knyttet til endringer på andre poster, er dette gjennomgått i kapittel 3. I stor grad vil mulige økte utgifter være knyttet til utvidet bruk av ekspressløsninger slik som bedriftspakke ekspress over natt. Som det redegjøres for mener Samferdselsdepartementet at dette ikke vil få et stort omfang.

For forhåndsstemmer, er det allerede i dag tilfeller der fremsendingstiden mellom innleveringssted og mottakende valgstyre tilsier bruk av bedriftspakke ekspress over natt for de stemmene som avgis fredag før valgdagen. For innsending av forhåndsstemmer til valgstyret uten postboksadresse, vil man ved utlevering annen hver dag måtte bruke eksepresstjenester uansett fremsendingstid, for å sikre daglig utlevering. Dersom alle valgstyret i norske kommuner leier en postboks, vil dette begrense ekstrakostnaden til 1 100 kr for hver postboks, til sammen 282 700 kr for de 257 kommunene hvis valgstyret ikke oppga en postboksadresse ved forrige stortingsvalg. Noen av disse kommunene vil trolig opprette postboksadresser av helt andre årsaker enn kun mottak av forhåndsstemmer på valgdagen og dagen etter annen hvert år.

Miljøeffekter av forslaget

Når det gjelder effekten på miljøet av en omlegging til omdeling annenhver dag i hele landet, vil dette gi opp mot en halvering av total kjøreavstand for Postens bud og medføre ca. 20 mill. km mindre kjøring i året. Posten har over flere år hatt en aktiv strategi for overgang til bruk av elektriske kjøretøy og disponerer i dag mer enn 1 000 el-mopeder og el-biler som benyttes til postdistribusjon, primært i sentrale områder hvor avstandene i budrutene gjør det mulig å benytte elektriske kjøretøy. Resultatet av kjøretøystrategien samt avviklingen av lørdagsomdeling i 2016 er at det allerede er tatt ut store effekter i form av reduserte klimagassutslipp fra postomdelingen, fra om lag 20 000 tonn CO₂ i 2013 til 12 600 tonn estimert for 2017. Overgangen til 2,5 omdelingsdager anslås å redusere de årlige utslippene med ytterligere 5 000 tonn CO₂. For omdelingen betyr det en reduksjon i utslipp på ca. 40 pst. sammenlignet med 2017. Tiltaket vil således medføre vesentlig mindre belastning på miljøet.

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
022/18	Formannskapet	18.04.2018

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Kjøp av tjenester - Kontroll ved salgs- og skjenkesteder med alkoholbevillinger og utsalgssteder med salg av tobakksvarer i Grane kommune

Trykte vedlegg:

09.04.2018

60134

Avtale om utførelse av kontroll ved salgs- og skjenkesteder med alkoholbevillinger og utsalgssteder med salg av tobakksvarer i Grane kommune - Forslag

Sammendrag:

Alkohol:

I henhold til Alkoholloven har kommunen ansvar for å føre kontroll med utøvelsen av de kommunale salgs- og skjenkebevillingene jfr. **1-9 i alkoholloven**. Skjenkekontroll skal gjøres hos alle som har skjenkebevilling. Dette gjelder uansett om bevillingen er for et serveringssted, ambulerende eller for en enkelt anledning. Kontrollen skal særlig omfatte salgs- og skjenketidene, aldersgrensebestemmelsene, og at det ikke selges eller skjenkes til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler. Kommunen skal sikre at kontrollen til enhver tid er rettet mot de forhold som synes hensiktsmessig etter en vurdering av de lokale **forhold jfr. forskrift nr. 538 § 9-4**. Salgs- og skjenkestedene skal kontrolleres så ofte som behovet tilsier. Hvert sted skal kontrolleres minst en gang årlig. Kommunen skal årlig utføre minst tre ganger så mange kontroller som de har salgs- og skjenkesteder jfr. **forskrift nr. 538 § 9-7**.

Krav om to kontrollører ved kontroll av skjenkesteder fra 1. januar 2016:

Alkoholforskriften § 9-5, første ledd har blitt endret slik at det fra 1. januar 2016 er krav om at kontroll av skjenkesteder skal gjennomføres med *minst to* kontrollører. Denne endringen gjelder kun skjenkekontroll og ikke salgskontroll.

§ 9-5. Kontroll av skjenkesteder skal gjennomføres med minst to kontrollører.

Kontrollen av salgs- og skjenkesteder kan foregå åpent eller anonymt.

Etter utført kontroll skal kontrollørene alltid presentere seg for stedets ansvarshavende og muntlig redegjøre for sitt inntrykk av stedet.

Komite for helse og omsorg hadde følgende sak oppe i sitt møte 23. november 2017:

Retningslinjer for behandling av alkoholbevillinger i Grane kommune - Rusforebyggende tiltak.

Her skulle komiteen også ta stilling til om kontrollen fortsatt skulle foretas som tidligere eller om man skulle oppnevne en fra komiteen selv. De valgte følgende:

Grane kommune beholder fortsatt kontrolltjenesten fra Vefsn kommune som årlig utfører overordnet kontroll på skjenkesteder og salgssteder.

Dette ble også endelig vedtatt i kommunestyret 19. desember 2017, sak 068/17.

Når vi nå har blitt kjent med at det fra 1. januar 2016 skal være 2 kontrollører (kun ved skjenkekontroll) må dette tas stilling til på nytt.

Tobakk:

Kommunene skal fra 1. januar 2018 føre tilsyn med registrerte salgssteder av tobakksvarer mv. Tilsynsplikten og ny registreringsordning for salg av tobakksvarer mv. ble vedtatt i Stortinget 21. juni 2017, og bestemmelsene om ordningen er tatt inn i tobakkskadeloven kapittel 2.

Ordningen innebærer at kommunene skal føre tilsyn med registrerte salgssteder av tobakksvarer og tobakksurrogater (for eksempel e-sigaretter) i kommunen. Det er særlig viktig at kommunene fører tilsyn med at slike varer ikke selges til mindreårige. Kommunen skal ikke føre tilsyn med nettsalg og grossister.

Det er fastsatt en forskrift som blant annet regulerer kravene knyttet til kommunenes tilsyn. Forskrift om registrering og tilsyn med salg av tobakksvarer mv. ble fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 21. september 2017.

Kapittel 5 i forskriften omhandler tilsyn og for kommunen vil følgende paragrafer være gjeldende:

§ 16 Tilsynsmyndighet og tilsynsansvar

Kommunen har ansvar for tilsyn med registrerte salgssteder og tobakksurrogater til forbruker.

§ 17 Opplæring av kontrollører

Tilsynsmyndigheten er ansvarlig for at de som skal foreta tilsyn ved salgsstedene (kontrollørene) får den nødvendige opplæring for å kunne ivareta sine oppgaver, herunder nødvendig opplæring i tobakkslovgivningen, kontrollmetoder og rapportskrivning.

§ 18 Tema for tilsynet

Tilsynet skal særlig omfatte aldersgrensebestemmelsene i tobakkskadeloven § 17 og i § 3 i Forskrift om registrering og tilsyn med salg av tobakksvarer, samt salgsstedets internkontroll.

Tilsynsmyndigheten skal sikre at tilsynet til enhver tid er rettet mot de forhold som synes hensiktsmessige etter vurdering av de lokale forhold.

§ 19 Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet med salgssteder kan foregå åpent eller anonymt.

Etter utført tilsyn skal kontrolløren alltid presentere seg for stedets ansvarshavende og muntlig redegjøre for sitt inntrykk av stedet og vesentlige funn.

§ 20 Skriftlig rapport

Skriftlig rapport sendes snarest mulig – og innen en uke- til salgsstedet med adgang for salgsstedet å uttale seg innen to uker.

§ 21 Tilsynsfrekvens

Det skal føres tilsyn med salgsstedene så ofte som behovet tilsier. Hvert sted skal kontrolleres minst én gang årlig. Kommunen skal årlig utføre minst to ganger så mange tilsyn som det er salgssteder i kommunen.

§ 22 Retningslinjer for tilsyn

Innenfor rammen av denne forskriften kan tilsynsmyndigheten fastsette nærmere retningslinjer for utførelsen av tilsynet med salgsstedene.

Vurdering:

Grane kommunes alkoholkontroller utføres i dag av en person bosatt i Vefsn kommune. Denne ordningen har fungert tilfredsstillende over flere år.

Kontroller har vært gjennomført en gang pr. år der både salgs- og skjenkesteder kontrolleres på samme tur. Dette har kommet på ca kr. 4.500,- inkl. kjøring.

Rådmann mener det vil være fornuftig å slå sammen skjenkekontrollen og tilsynet med stedlig salg av tobakksvarer.

Skjenkekontrolløren har sagt seg villig til å ta tilsynet av tobakksalget på vegne av Grane kommune. Skjenkekontrolløren har også avtale med Vefsn kommune og har fått nødvendig opplæring for å kunne kontrollere salgsstedene i henhold til Forskrift om registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer.

Utgiftene til tobakkstilsynet dekkes av avgift fra salgsstedene i henhold til forskriften.

Komite for helse og omsorg gjorde i sitt møte 22. mars 2018 følgende vedtak i sak 006/18 «Tilsyn med stedlig salg av tobakksvarer»:

1. Grane kommune inngår avtale med skjenkekontrollør i Vefsn om utvidelse av avtale slik at han også utfører tilsyn med stedlig salg av tobakksvarer i Grane.

2. Utgifter tilknyttet tilsynet dekkes av årlig tilsynsavgift fra salgssteder i henhold Forskrift om registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer.

3. Tilsynsrapporter refereres i Komite for helse og omsorg.

Dette vedtaket må utvides til å gjelde både alkohol- og tobakk-kontroll da skriftlig avtale ved alkoholkontroll ikke foreligger (?). Samt så må det bestemmes hvor kontrollør nr. 2 skal hentes fra:

1. To godkjente kontrollører fra Vefsn

eller:

2. En godkjent kontrollør fra Vefsn og en fra Grane (komite for helse og omsorg?) – (som må bli godkjent som kontrollør)

Det må tas stilling til at det i Grane kommune er «små forhold» så en lokal kontrollør kan virke belemrende for begge parter.

Ved 2 kontrollører fra Vefsn og økt antall kontroller kan dette koste Grane kommune minimum kr. 20.000,-. Dekning av dette gjøres av innkommende bevillingsgebyrer og tilsynsavgifter som utstedes årlig.

Minstegebyret for skjenkebevilling er pr. 2018 rett i overkant av kr. 5.000,- pr. bevilling mens det for salgsbevilling er rett over kr. 1.600,- pr. bevilling. I tillegg kreves det kr. 350,- for hver skjenkebevilling/enkeltanledning og skjenkebevilling/ambulerende.

Fra 2018 blir det krevd en årlig tilsynsavgift fra salgssteder for tobakksvarer på kr. 4.500,- pr. utsalgssted.

Rådmannens innstilling:

Grane kommune skal ha følgende kontrolltjeneste for kontroll av salgs- og skjenkebevillinger samt stedlig salg av tobakk:

1. To godkjente kontrollører fra Vefsn .

eller:

2. En godkjent kontrollør fra Vefsn og en fra Grane (som må bli godkjent som kontrollør)

Som kontrollør nr. 2 oppnevnes: _____

Utgifter ifm kontroll dekkes av innkommende bevillingsgebyrer og tilsynsavgifter.

Det inngås skriftlig avtale med skjenkekontrollører. Forslag til avtalen godkjennes.

Grane kommune
Sentraladministrasjon

Deres ref.:

Vår ref.:
18/1223

Saksbehandler:
Inger Lise Fløtnes, 75182282

Arkiv:

Dato:
06.04.2018

Avtale om utførelse av kontroll ved salgs- og skjenkesteder med alkoholbevillinger og utsalgssteder med salg av tobakksvarer i Grane kommune

Det inngås avtale mellom:

Oppdragsgiver:
Grane kommune
Industriveien 2
8680 Trofors

Oppdragstaker:
Kontrollør
Adresse
Pstnr. Poststed

Avtalens omfang:

---

1. Kontrollør forplikter seg til å utføre salgs- og skjenkekontroller i henhold til de retningslinjer som gjelder for dette i Grane kommune og etter Alkohollovens § 1-9 og Alkoholforskriftens kap. 9 gitt med hjemmel i Alkoholloven.

Det skal samtidig utføres kontroll i henhold til Tobakkskadelovens § 12 samt IK-alkohol i Alkoholforskriftens § 8-2.

2. Det skal utføres minst en kontroll årlig på alle salgs- og skjenkesteder i Grane kommune. Totalt antall årlige kontroller vil være tre ganger antall salgs- og skjenkesteder i kommune, jfr. Alkohollovens merknad til Forskrift av 8. juni 2005 nr. 538, § 9-7. Forøvrig skal gjennomføringen av kontroller planlegges med kommunen.
3. Pris for gjennomføring av kontrollene:
Kr. 300,- pr. time.
I tillegg kommer dekning for kjøring i hht. Statens reiseregulativ; minimum kr. 4.10,- pr. km.
Prisjustering kan forekomme årlig.
4. Fakturering skjer etter hver kontrollrunde; 3 runder pr. år, med betaling pr. 30 dager.

5. Avtaleparter forplikter seg til å holde seg ajour med de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter som gjelder for salgs- og skjenkesteder, samt retningslinjer og praksis gitt i Grane kommunes «Retningslinjer for behandling av alkoholbevillinger». Og «Rusmiddelpolitisk handlingsplan».

Avtaleparter forplikter seg også å holde seg ajour innenfor Tobakkskadeloven og Forskrift om registrering og tilsyn med salg av tobakksvarer mv.

6. Kontrollør plikter å medvirke til holdningsskapende arbeide og kompetanseutvikling, så som kurs og seminarer. Dette dekkes ikke av Grane kommune.
7. Grane kommune forplikter seg å meddele kontrollør med skriftlig melding så snart nye alkoholbevillinger utstedes.
8. Avtaleparter har taushetsplikt i forbindelse med opplysninger og informasjon som de får tilgang til for å oppfylle denne avtalen. Taushetsplikten gjelder også etter evt. utgåelse av avtalen.
9. Avtalens periode følger bevillingsperioden (Dagens bevillingsperiode er: 01.07.2016 – 30.06.2020)
Avtalen kan fornyes for en ny bevillingsperiode dersom ønskelig for begge parter.
Ved avtalens utløpsdatoer gjelder en gjensidig oppsigelsesfrist på 3 måneder regnet fra den 1. i hver måned.
10. Ved grove brudd på avtalen kan oppdragsgiver si opp avtalen umiddelbart.

Trofors, den __ / __ / ____

Oppdragsgiver

Oppdragstaker

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
017/18	Kommunestyret	26.04.2018
023/18	Formannskapet	18.04.2018

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Rutiner ved varslingsmeldinger som gjelder rådmann, der folkevalgte er direkte arbeidsgiver.

Trykte vedlegg:

03.04.2018	60067	Varslingsrutiner - Forslag fra arbeidsgruppen
26.10.2017	57019	Rutiner ved varslingsmeldinger som gjelder rådmann, der folkevalgte er direkte arbeidsgiver.

Sammendrag:

Formannskapet hadde saken «Rutiner ved varslingsmeldinger som gjelder rådmann, der folkevalgte er direkte arbeidsgiver» framlagt i sitt møte 25.10.2017.

Dette med bakgrunn i at varslingsmeldinger mot rådmannen er blitt stadig mer vanlig.

I første saksutredning heter det bl.a.:

Arbeidsgiver skal, i tilknytning til det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, utarbeide rutiner for intern varsling eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varsling om kritikkverdige forhold. Det vanlige er at varsling skjer til nærmeste overordnede, og at varsling på rådmannen går til ordføreren.

Det bør fastsettes rutiner for hvordan varslingsmeldinger skal håndteres i kommunen. Det er viktig at meldingene vurderes seriøst, at påstandene undersøkes på en forsvarlig måte og at det ryddes opp i eventuelle kritikkverdige forhold. Den som varsler bør bli informert om hva som er skjedd med saken.

Det ble i FS-sak 076/17 gjort følgende vedtak:

Formannskapet nedsetter et arbeidsutvalg bestående av:

De 3 gruppelederne fra de 3 partiene representert i Grane kommunestyret.

Arbeidsutvalget skal utarbeide interne rutiner for varslingsmeldinger som retter seg mot rådmann.

Rutinene sendes tillitsvalgte til høring før de vedtas i kommunestyret.

Arbeidsgruppen bestående av Tor Stabbforsmo, Einar Jakobsen og Henny H. Nilssen har utformet et forslag til varslingsrutiner: «Varslingsmelding rettet mot rådmannen i Grane kommune»:

1. Arbeidsmiljølovens varslingsbestemmelser

Varsling er å melde fra om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen

Arbeidsmiljøloven har tre varslingsbestemmelser som har virket siden 1. januar 2007.

- Arbeidsmiljøloven § 2-4 gir arbeidstaker rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten, men bestemmer også at fremgangsmåten skal være forsvarlige.
- Arbeidsmiljøloven § 2-5 setter forbud mot at arbeidsgiver møter varsleren med gjengjeldelse.
- Arbeidsmiljøloven § 3-6 setter krav om at virksomhetene som hovedregel har plikt til å ha interne varslingsrutiner.

Etter kommuneloven § 23 er det administrasjonssjefen som skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Dersom rådmannen er inhabil settes hele administrasjonen ut av spill, og behandlingen av varslingsmeldingen må overlates til andre.

2. Kritikkverdige forhold

Med kritikkverdige forhold forstås straffbare forhold og andre ulovlige forhold, eksempelvis økonomisk kriminalitet, miljøkriminalitet, brudd på sikkerhetsbestemmelser, mobbing og trakassering på arbeidsplassen og brudd på arbeidsreglene.

Videre omfattes brudd på etiske retningslinjer i virksomheten og alminnelige etiske normer med bred tilslutning i samfunnet.

Uenighet om arbeidsgivers prioriteringer, strategi eller taktiske valg faller utenfor varslingsbestemmelsene. Det samme gjelder forhold som kun anses kritikkverdige ut fra en arbeidstakers egen politiske eller etiske overbevisning.

Varsling rettet mot rådmannen kan gjelde aktive handlinger foretatt av rådmannen selv, men varslingen kan også gå på at rådmannen som kommunens øverste administrative leder ikke har sørget for at kommunens virksomhet oppfyller alle krav til arbeidsmiljøet.

3. Varslingsrutiner

Arbeidsgiver skal, i tilknytning til det systematiske helse-, miljø og sikkerhetsarbeidet, utarbeide rutiner for intern varsling eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varsling om kritikkverdige forhold. Varsling på rådmannen går til ordføreren. Dersom ordføreren er inhabil, går varslingen til varaordfører.

Grane kommune oppretter et varslingssekretariat. Varslingssekretariatet består av ordfører, evt. varaordfører og gruppeledere i kommunestyrets politiske partier.

Varsling bør fremsettes skriftlig, men kan fremsettes muntlig til ordfører/varaordfører dersom vedkommende skriver referat. Ordfører/varaordfører kaller så snart som mulig inn til møte i varslingssekretariatet. Varslingssekretariatet vurderer om saken er en varslings sak eller ikke.

Varslingssekretariatet vurderer om saken skal oversendes til setterrådmann for utredning. Dersom saken oversendes til setterrådmann, skal setterrådmannen utrede saken og gi varslingssekretariatet tilråding om videre behandling av saken.

Det er viktig at varslingsmeldinger vurderes seriøst, at påstander undersøkes på en forsvarlig måte og at det ryddes opp i eventuelle kritikkverdige forhold. Den som varsler bør bli informert om hva som er skjedd med saken.

4. Saksbehandlingsreglene

For at kommunen skal få et mest mulig riktig bilde av de kritikkverdige forholdene må saken være så godt opplyst som mulig, jfr. Forvaltningsloven § 17. Både momenter som taler for og mot at varslingen er riktig skal gjennomgås.

I arbeidsmiljøloven § 18-2 er det slått fast at Arbeidstilsynet har taushetsplikt og skal holde melderens navn hemmelig når det mottas varsel om forhold som er i strid med loven.

Arbeidsgiver er ikke pålagt en tilsvarende taushetsplikt. Reglene i arbeidsmiljøloven er heller ikke til hinder for at en arbeidstaker varsler anonymt, men dette vil gjøre det vanskeligere når det skal kartlegges hva som faktisk har skjedd.

Hensynet til den det varsles om tilsier at anonym varsling bør unngås. Varslerens identitet kan heller ikke holdes skjult for den det varsles om så langt vedkommende har behov for å kjenne identiteten for å kunne ivareta sine rettigheter på en forsvarlig måte.

Kontradiksjon er et helt grunnleggende prinsipp som må ivaretas i forvaltningen. Det gjelder også i saker som dette. Den det varsles om har krav på å bli gjort kjent med påstandene som er fremsatt, og skal gis mulighet til å imøtegå disse. Den det varsles mot vil som hovedregel også ha adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, jfr. Forvaltningsloven § 18.

Vurdering:

Arbeidsgruppen forventer at administrasjonen i Grane kommune utarbeider varslingsrutiner for de øvrige ansatte i organisasjonen.

Rutiner for varsling bør vurderes tatt inn i etiske retningslinjer for Grane kommune, og tas opp i kommunestyret for godkjenning.

Kommunale reglement, skal jfr kommunens planstrategi endres i tidsrommet 2016-2017, mens i øvrig planperiode skal andre oppgaver få være i fokus.

Det er derfor hensiktsmessig at innarbeiding av varslingsrutiner i kommunale reglement skjer gjennom en prioritering ved neste planstrategiperiode. Det betyr ikke at ikke rutinene er på plass, men at administrasjonen anbefaler at vi er tro mot overordna planstrategi.

Rådmannens innstilling:

«Varslingsmelding rettet mot rådmannen i Grane kommune» vedtas.

Administrasjonen i Grane kommune utarbeider varslingsrutiner for de øvrige ansatte i organisasjonen.

Rutiner for varsling tas inn i Etiske retningslinjer for Grane kommune, og tas opp i Kommunestyret for godkjenning. Dette skal skje innen utgangen av 2018.

VARSLINGSMELDING RETTET MOT RÅDMANNEN I GRANE KOMMUNE

1. Arbeidsmiljølovens varslingsbestemmelser

Varsling er å melde fra om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen

Arbeidsmiljøloven har tre varslingsbestemmelser som har virket siden 1. januar 2007.

- Arbeidsmiljøloven § 2-4 gir arbeidstaker rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten, men bestemmer også at fremgangsmåten skal være forsvarlige.
- Arbeidsmiljøloven § 2-5 setter forbud mot at arbeidsgiver møter varsleren med gjengjeldelse.
- Arbeidsmiljøloven § 3-6 setter krav om at virksomhetene som hovedregel har plikt til å ha interne varslingsrutiner.

Etter kommuneloven § 23 er det administrasjonssjefen som skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Dersom rådmannen er inhabil settes hele administrasjonen ut av spill, og behandlingen av varslingsmeldingen må overlates til andre.

2. Kritikkverdige forhold

Med kritikkverdige forhold forstås straffbare forhold og andre ulovlige forhold, eksempelvis økonomisk kriminalitet, miljøkriminalitet, brudd på sikkerhetsbestemmelser, mobbing og trakassering på arbeidsplassen og brudd på arbeidsreglene.

Videre omfattes brudd på etiske retningslinjer i virksomheten og alminnelige etiske normer med bred tilslutning i samfunnet.

Uenighet om arbeidsgivers prioriteringer, strategi eller taktiske valg faller utenfor varslingsbestemmelsene. Det samme gjelder forhold som kun anses kritikkverdige ut fra en arbeidstakers egen politiske eller etiske overbevisning.

Varsling rettet mot rådmannen kan gjelde aktive handlinger foretatt av rådmannen selv, men varslingen kan også gå på at rådmannen som kommunens øverste administrative leder ikke har sørget for at kommunens virksomhet oppfyller alle krav til arbeidsmiljøet.

3. Varslingsrutiner

Arbeidsgiver skal, i tilknytning til det systematiske helse-, miljø og sikkerhetsarbeidet, utarbeide rutiner for intern varsling eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varsling om kritikkverdige forhold. Varsling på rådmannen går til ordføreren. Dersom ordføreren er inhabil, går varslingen til varaordfører.

Grane kommune oppretter et varslingssekretariat. Varslingssekretariatet består av ordfører, evt. varaordfører og gruppeledere i kommunestyrets politiske partier.

Varsling bør fremsettes skriftlig, men kan fremsettes muntlig til ordfører/varaordfører dersom vedkommende skriver referat. Ordfører/varaordfører kaller så snart som mulig inn til møte i varslingssekretariatet. Varslingssekretariatet vurderer om saken er en varslingssak eller ikke.

Varslingssekretariatet vurderer om saken skal oversendes til setterrådmann for utredning. Dersom saken oversendes til setterrådmann, skal setterrådmannen utrede saken og gi varslingssekretariatet tilråding om videre behandling av saken.

Det er viktig at varslingsmeldinger vurderes seriøst, at påstander undersøkes på en forsvarlig måte og at det ryddes opp i eventuelle kritikkverdige forhold. Den som varsler bør bli informert om hva som er skjedd med saken.

4. Saksbehandlingsreglene

For at kommunen skal få et mest mulig riktig bilde av de kritikkverdige forholdene må saken være så godt opplyst som mulig, jfr. Forvaltningsloven § 17. Både momenter som taler for og mot at varslingen er riktig skal gjennomgås.

I arbeidsmiljøloven § 18-2 er det slått fast at Arbeidstilsynet har taushetsplikt og skal holde melderens navn hemmelig når det mottas varsel om forhold som er i strid med loven.

Arbeidsgiver er ikke pålagt en tilsvarende taushetsplikt. Reglene i arbeidsmiljøloven er heller ikke til hinder for at en arbeidstaker varsler anonymt, men dette vil gjøre det vanskeligere når det skal kartlegges hva som faktisk har skjedd.

Hensynet til den det varsles om tilsier at anonym varsling bør unngås. Varslerens identitet kan heller ikke holdes skjult for den det varsles om så langt vedkommende har behov for å kjenne identiteten for å kunne ivareta sine rettigheter på en forsvarlig måte.

Kontradiksjon er et helt grunnleggende prinsipp som må ivaretas i forvaltningen. Det gjelder også i saker som dette. Den det varsles om har krav på å bli gjort kjent med påstandene som er fremsatt, og skal gis mulighet til å imøtegå disse. Den det varsles mot vil som hovedregel også ha adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, jfr. Forvaltningsloven § 18.

Grane kommune

ArkivKode: FE - 449, FE - 446
Arkivsak: 17/295
JournalpostID: 17/3321
Saksbehandler: Tone Larsen
Dato: 10.10.2017

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
076/17	Formannskapet	25.10.2017

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Rutiner ved varslingsmeldinger som gjelder rådmann, der folkevalgte er direkte arbeidsgiver.

Sammendrag:

Varsling er å melde fra om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen.

Varslingsmeldinger mot rådmannen er blitt stadig mer vanlig.

Arbeidsgiver skal, i tilknytning til det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, utarbeide rutiner for intern varsling eller sette i verk andre tiltak som legger forholdene til rette for intern varsling om kritikkverdige forhold. Det vanlige er at varsling skjer til nærmeste overordnede, og at varsling på rådmannen går til ordføreren.

Behandlingen av varslingsmeldingene i de ulike kommunene er svært ulik og kan føre til store belastninger for den enkelte rådmann. Blant annet ser vi at taushetsplikt vurderes ulikt, mange kommuner drar raskt inn kontrollutvalg, arbeidsmiljøutvalg og revisjon og rådmennenes ledergrupper blir part i saken på til dels uheldige måter og dermed inhabile.

Det bør fastsettes rutiner for hvordan varslingsmeldinger skal håndteres i kommunen. Det er viktig at meldingene vurderes seriøst, at påstandene undersøkes på en forsvarlig måte og at det ryddes opp i eventuelle kritikkverdige forhold. Den som varsler bør bli informert om hva som er skjedd med saken.

Med kritikkverdige forhold forstås straffbare forhold og andre ulovlige forhold, eksempelvis økonomisk kriminalitet, miljøkriminalitet, brudd sikkerhetsbestemmelser, mobbing og trakassering på arbeidsplassen og brudd på arbeidsreglene.

Videre omfattes brudd på etiske retningslinjer i virksomheten og alminnelige etiske normer med bred tilslutning i samfunnet.

Varsling rettet mot rådmannen kan gjelde aktive handlinger foretatt av rådmannen selv, men varslingen kan også gå på at rådmannen som kommunens øverste administrative leder ikke har sørget for at kommunens virksomhet oppfyller alle krav til arbeidsmiljøet.

Dersom varslingen er rettet mot rådmannen vil hun eller han kunne være inhabil, og rådmannen vil da måtte avstå fra å behandle varslingsaken.

Er rådmannen inhabil, kan avgjørelse i saken heller ikke treffes av en direkte underordnet tjenestemann i samme forvaltningsorgan.

Vurdering:

En varslingssak mot rådmann, er ut i fra de erfaringer som er gjort i landets kommuner, svært belastende. Både for arbeidsgiver og rådmann. Som øverste leder skal rådmann stå til ansvar for alle ansattes handlinger og sine personlige handlinger. Det er helt avgjørende at den som skal håndtere varslingssaken har tilstrekkelig erfaring og kunnskap til å avgjøre om det foreligger et kritikkverdig forhold og hvilke tiltak som eventuelt må iverksettes for å rette opp i forholdene.

Administrasjonen skal utarbeide egne rutiner for varsling mot andre medarbeidere. Det er kun rådmann som har folkevalgt som direkte arbeidsgiver. Rådmann er ikke kjent med at folkevalgte organ selv har tatt initiativ til utarbeidelse av rutiner for dette.

Det pågår omfattende arbeidsmiljøundersøkelser i Grane kommune i 2017. I dette arbeidet opplyses det om følgende:

«På bakgrunn av arbeidsmiljølovens §3-1. Krav til systematisk helse, miljø og sikkerhetsarbeid 2c) kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risikoforholdene i virksomheten, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen, Gjennomføres kartlegging som vil bestå av intervjuer med påfølgende rapport der bedriftshelsetjenesten oppsummerer funn fra kartleggingen. Intervjuene er anonyme. Dersom det framkommer opplysninger som bedriftshelsetjenesten anser som brudd på Arbeidsmiljøloven vil bedriftshelsetjenesten innta en sakkyndig rolle, og må rapportere funn til arbeidsgiver. Den enkelte som kommer med slike opplysninger vil bli ivaretatt. Opplysninger om brudd på arbeidsmiljøloven skal behandles konfidensielt internt i organisasjonen etter virksomhetens varslingsrutiner. AML § 2 A-1. Rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten (1) Arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i arbeidsgivers virksomhet. Innleid arbeidstaker har også rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten til innleier. (2) Arbeidstakers fremgangsmåte ved varslingen skal være forsvarlig. Arbeidstaker har uansett rett til å varsle i samsvar med varslingsplikt eller virksomhetens rutiner for varsling. Det samme gjelder varsling til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter. (3) Arbeidsgiver har bevisbyrden for at varsling har skjedd i strid med denne bestemmelsen.»

Det kan få svært uheldige konsekvenser hvis behandlingen av varslingsmeldinger håndteres av feil organ, slik som kontrollutvalget og/eller arbeidsmiljøutvalget. Behandlingen av varslingsmeldinger ligger heller ikke innenfor de oppgaver forvaltningsrevisjonen skal eller bør håndtere.

For at kommunen skal få et mest mulig riktig bilde av de kritikkverdige forholdene må saken være så godt opplyst som mulig, jfr. forvaltningsloven § 17. Både momenter som taler for og mot at varslingen er riktig skal gjennomgås.

Hensynet til den det varsles om tilsier at anonym varsling bør unngås. Varslerens identitet kan heller ikke holdes skjult for den det varsles om så langt vedkommende har behov for å kjenne identiteten for å kunne ivareta sine rettigheter på en forsvarlig måte.

Kontradiksjon er et helt grunnleggende prinsipp som må ivaretas i forvaltningen. Det gjelder også i saker som dette. Den det varsles om har krav på å bli gjort kjent med påstandene som er fremsatt, og skal gis mulighet til å imøtegå disse. Den det varsles mot vil som hovedregel også ha adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, jfr. forvaltningsloven § 18.

Få kommuner har utarbeidet rutiner når varselet gjelder rådmann.

Det er stadig flere kommuner som har rutinebeskrivelser for varsling i organisasjonen.

Rådmann vil ikke drøfte løsninger for hvordan arbeidsgiveransvaret skal ivaretas av folkevalgt organ, men anbefaler ovenfor formannskap og kommunestyret at arbeidsgiveransvaret i varslingssaker beskrives gjennom utarbeidelse av rutine, som forutsatt i lovverket.

Når varselet kommer, er det for seint å rådspørre seg i organisasjonen, for da er kommunens administrasjon inhabil. Dersom de folkevalgte ikke har behov for administrasjonens bistand til utforming av rutiner, kan det vurderes om det er for tidkrevende å utarbeide rutiner for en situasjon for kanskje

aldri vil oppstå.

Ett av spørsmålene som bør besvares er om det skal settes inn såkalt sette-rådmann i rådmannens sted. Og om det skal være en rådmann fra kommunene innen samme regionråd, nabokommuner eller ikke.

I administrasjonens rutiner for varsling i kommuneorganisasjonen, anbefales det at ledelse, tillitsvalgte, verneorganisasjon m.f. deltar i prosessen. Når det gjelder varsling mot rådmann, og folkevalgtes ivaretagelse av arbeidsgiveransvaret, vil det ikke være nødvendig med samme fokus på bred medvirkning i prosessen. En viss medvirkning bør det likevel være.

Rådmannens innstilling:

Kommunestyret nedsetter et arbeidsutvalg bestående av: .....

Arbeidsutvalget skal utarbeide interne rutiner for varslingsmeldinger som retter seg mot rådmann.

Rutinene sendes tillitsvalgte til høring før de vedtas i kommunestyret.

Formannskapet 25.10.2017:

Møtebehandling:

Rådmannens innstilling med forslag til arbeidsutvalg:

De 3 gruppelederne fra de 3 partiene representert i Grane kommunestyret.

Enstemmig vedtatt.

FS- 076/17 Vedtak:

Formannskapet nedsetter et arbeidsutvalg bestående av:

De 3 gruppelederne fra de 3 partiene representert i Grane kommunestyret.

Arbeidsutvalget skal utarbeide interne rutiner for varslingsmeldinger som retter seg mot rådmann.

Rutinene sendes tillitsvalgte til høring før de vedtas i kommunestyret.

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
024/18	Formannskapet	18.04.2018
	Kommunestyret	

Jfr. Delegeringsreglement for Grane kommune, vedtatt i kommunestyret 14.12.16.

Presisering/endring møtegodtgjørelse til folkevalgte

Sammendrag:

Forståelse av regler for ulegitimert tapt arbeidsfortjeneste. Saken har vært oppe i sak 069/17 i kommunestyret, hvor følgende ble vedtatt: *Kommunestyret ber rådmannen ved neste revisjon av «regler om møtegodtgjørelser til de folkevalgte i Grane kommune» vurdere tydeliggjøring av reglementets pkt. 4.1.*

Revidert forslag legges fram til behandling i kommunestyret i april 2018.

Pkt. 4.1, slik det foreligger i dag:

Godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste uten legitimasjon, fastsettes av kommunestyret. Satsen fastsettes til 0,2 % av ordførers godtgjørelse.

Folkevalgte som er selvstendig næringsdrivende eller uten fast lønnsinntekt, får dekket tapet med en sats fastsatt til 0,2 % av ordførers godtgjørelse.

Det er en forutsetning at de folkevalgte har et sannsynliggjort tap som skal godtgjøres. Det forutsettes at alle typer inntektstap skal dekkes. Dette gjelder også at grupper uten fast lønnet arbeid, skal få erstattet tap i arbeidsinntekt når de må forsømme sine ordinære gjøremål. Som eks. på slike grupper kan nevnes, husmødre, personer under utdanning, pensjonister, frilansere mv.

Vurdering:

Presisering av pkt. 4.1 for å unngå misforståelser. Det nye pkt. 4.1 får en del tillegg for bedre forståelse og presisering.

Pkt. 4.1. Dekning av tapt arbeidsfortjeneste

4.1.1 Alle politisk valgte har rett til dekning av tap av inntekt i forbindelse med vervet/ombudet. Det utbetales ikke erstatning for påregnet overtid, annen fortjeneste, avspaseringsdager, fridager, feriedager, kompensasjon for fritid og lignende.

For kommunalt ansatte som er politisk valgt eller valgt av arbeidstaker organisasjoner til verv/ombud gjelder Arbeidsmiljølovens §33c.

Tap av arbeidsfortjeneste utbetales etter innlevert regning.

4.1.2 Før utbetaling av tap av inntekt i hovedlønn, skal den politisk valgte uoppfordret legge fram legitimasjon fra sin arbeidsgiver. Det gis bare dekning av tap i hovedstilling.

4.1.3 For legitimert tap av lønnsinntekt dekkes tapet med inntil kr. 3.000.- pr. dag. Dekningen omfatter ordinær daglønn inkl. feriepenger. Likestilt med tapt arbeidsfortjeneste er legitimerede utgifter til leid hjelp som en næringsdrivende har som følge av sin deltakelse i kommunale råd/utvalg.

Ved krav om erstatning av tapt arbeidsfortjeneste skal følgende dokumentasjon vedlegges regning:

Bekreftelse fra arbeidsgiver om trekk i lønn.

Selvstendig næringsdrivende som har hatt vikar/avløser, må framlegge godkjent dokumentasjon på dette.

Vedr. krav om ulegitimert tap, fylles ut egenerklæring om inntektstap, forsømt arbeid eller studium.

4.1.4 For selvstendig næringsdrivende, ulegitimerte tap dekkes med inntil kr. 1.000.- pr. dag. Med dag menes møter med varighet på 7,5 timer eller mer, inkludert 1,5 timers reisetid. Ulegitimert tap i arbeidsinntekt etter denne sats erstattes kun overfor utvalgsmedlemmer som er registrert som selvstendig næringsdrivende.

4.1.5 Ulegitimert tap for personer med arbeidsinntekt, husmødre/husfedre og studenter/skoleelever over 18 år- inntil kr. 500.- pr. dag. For studenter/skoleelever under 18 år – kr. 500.- pr. dag.

4.1.6 Utvalgsmedlem som oppebærer 100 % trygd/pensjon, antas ikke å ha tap i arbeidsinntekt. Trygdede/pensjonister med en trygd/pensjon på 100 %, gis erstatning for tapt arbeidsfortjeneste dersom:

Tap i arbeidsinntekt kan dokumenteres

Vedkommende er registrert som selvstendig næringsdrivende.

4.1.7 Tap i arbeidsinntekt som følge av reisedager i forbindelse med arbeid i styrer, råd og utvalg, erstattes på samme måte som om det var avholdt møte i et utvalg som var godkjent av formannskap/kommunestyre.

Foreslår at følgende forslag erstatter pkt. 4.1 i dagens reglement, gjeldende fom. 01.06.2018.

Rådmannens innstilling:

Nytt forslag til pkt. 4.1 erstatter dagens pkt. 4.1 i Regler om godtgjørelse til folkevalgte fom. 01.06.2018.